

DZIEŃ POMORSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy **10 str.**

Naczelnik Redakcji przyjmuje codziennie od godz. 12-2 w pol.

Wydawca: Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza

to czekowe P. K. O. Nr 160-315

Cena numeru w Toruniu i na prowincji **gr. 20**

Nekopisów Redakcja nie zwraca

Redakcja Administracja: Toruń, Szeroka 11

Telefony Redakcji / dziennej 747, 748. Telefon Redakcji nocnej 749.

Oddziały: Gdańsk, Kaszubski Rynek 21, tel. 214-94 — Gdynia, ul. 10 lutego, tel. 13-44 — Grudziądz, ul. Sienkiewicza 9, tel. 442. Wejherowo, ul. Gdańska 4, tel. 64, — Bydgoszcz, ul. Mostowa 6, tel. 22-18, — Inowrocław, ul. Marsz. Piłsudskiego 4a, tel. 602.

Rok IV.

Toruń, sobota 5 listopada 1932

Nr. 255

Pierwsze tegoroczne budżetowe posiedzenie Sejmu Dyskusja nad ekspozycją Ministra Skarbu

Warszawa 4. 11. (PAT). Marszałek Świtalski tworzył posiedzenie o godz. 10 rano zawiadając Izbę, że od p. Prezydenta Rzplitej Polityki otrzymał w dniu 28 października br. za rządzenie w sprawie zwołania Sejmu na sesję wycieczną. Na podstawie tego zarządzenia zwołał na wczoraj posiedzenie.

Posłowie zjawili się na posiedzenie prawie w komplecie.

Na ławach rządowych zasiadli pp. ministrowie z prezesem Rady Ministrów Prystorem na czele oraz podsekretarze stanu.

Po otwarciu posiedzenia marszałek zawiadomiał Izbę o projektach ustaw, przyjętych bez zmiany przez Senat, o zmianach, zasądzonych w Izbie od czasu zamknięcia w poprzedniej sesji do chwili otwarcia obecnej, o rozporządzeniach celnych, przedłożonych Sejmowi do zatwierdzenia i o projektach ustaw wyciągniętych przez rząd.

Z kolei Izba uczciła pamięć zmarłego posła Stanisława Wartalskiego, poczem marszałek zawiadomił o wręczeniu się mandatów przez posła Stanisława Grodzickiego i Jana Piłsudskiego z BBWR. Sejm uznał mandaty tych posłów oraz zmarłego posła Wartalskiego za ważne.

Następnie złożyła ślubowanie poselskie Jan Ignasiak (fr. komunist), poczem przystąpiło do pierwszego punktu porządku dziennego, do pierwszego czytania preliminarza budżetowego.

Pierwszy zabrał głos minister skarbu p. Władysław Zawadzki, wygłaszając ekspozycję, które obszernym skrócie podajemy na stronach 2 i 3-ciej.

Warszawa 4. 11. (PAT). Poseł Rybarski rozpoczął pierwsze dyskusję nad pierwszym czytaniem preliminarza budżetowego, podnosząc ocenę budżetu, jaką dał w swojej mowie p. minister skarbu zawiadomienie w ogólnej ocenie sytuacji politycznej i gospodarczej i nie prowadzi do zdaniem do celu, Mówca uważa, że depresja się pogłębia i tu cytuje szereg cyfr, dotyczących stanu zatrudnienia w wielkim przemyśle oraz bezrobocia na wsi. Poseł atakuje dalej politykę finansową rządu i wykazuje tezę, że wybór może wynosić najwyżej 21 procent. — Na koniec przemówienia mówca porusza zadania polityczne, krytykując ostro projekt ustawy o stowarzyszeniach, dalej politykę Ministerstwa WR i OP, a przedewszystkiem zasady rządu państwowego.

Posel Róg (Str. Lud) ostro krytykuje obecność większości rządową, która wyszła z wyboru w roku 1930, poczem wypowiedział przekonanie, że przewidywania rządu co do osiągnięcia dochodów, przekraczających 2 miljardy, dadzą rezultatu. Mówca omawia stosunki gospodarcze i polityczne na wsi, atakując administrację, następnie zwraca się przeciwko kartelom, stwierdzając, że wyroby przemysłu skartelizowanego stale drożeją.

Po przemówieniu posła Róga zabrał głos poseł Niedziałkowski (PPS), który omawiając preliminarz oraz oświadczenie przedstawiciela rządu, dowodzi konieczności ustalenia faktycznego stanu bezrobocia w Polsce w miastach i na wsi. Mówca stwierdza, że podejście obozu rządzącego do obecnego problemu gospodarczego opiera się na przeświadczeniu, że kryzys ten jest kryzysem koniunkturalnym. Według mówcy zasady ostatnich doświadczeń wskazują, że kryzys ten ma inny charakter i że posuwa się do przodu. Mówca odnosi się krytycznie do obecnej hierarchii urzędniczej, szczególnie zaś krytykuje działalność ministra Michałowskiego — z sądownictwa doraźne. Poseł Niedziałkowski podkreśla, że obecny obóz rządzący chce

rozstrzygnąć problem świata w ten sposób, że uważa Polskę jako część składową starego świata kapitalistycznego. Tymczasem idą nowe czasy, do których Polska może nie być przygotowana. Poseł jest pewnym, że ruch socjalistyczny będzie się dalej rozwijał. Mówca w konkluzji ustosunkowuje się negatywnie do kształtu obecnych stosunków.

Po tem przemówieniu marszałek Sejmu zarządził przerwę do godz. 16.

Po przerwie w dalszej dyskusji przemawiał przedstawiciel klubu ukr. poseł Lewicki, który wysunął postulat nadania autonomii narodowi ukraińskiemu, wysunawszy następnie szereg skarg na rzekome ograniczenia Ukraińców w dziedzinie szkolnictwa, sądownictwa, spółdzielczości, w dziedzinie wyznania itd., mówca zakończył oświadczeniem, że klub jego głosować będzie przeciwko budżetowi.

Z kolei poseł Bitner (Ch D) zobrazowawszy ciężką sytuację kraju, dochodzi do wniosku, że

suma 2 miljardy 100 milionów zł. preliminowana w budżecie po stronie dochodów jest nie-realną. Wobec takiej sytuacji Sejm zdaniem mówcy winien pobudzić rząd i narobić do walki o lepsze jutro. W dalszym ciągu wywodów mówca poddał krytyce politykę wewnętrzną i gospodarczą rządu, a następnie złożył szereg postulatów. Wyjście z ciężkiej sytuacji obecnej mówca widzi w zmianie systemu rządzenia.

Z kolei przemawiał poseł Chądzyński (NPR) który twierdzi, że budżet w przedłożonej wysokości jest zupełnie nierealny. Mówca poddaje w wątpliwość zamierzenia rządu pokrycia budżetu deficytowego przez operacje kredytowe, krytykuje politykę rządu w stosunku do karteli oraz z dziedziny pomocy bezrobotnym, tudzież plan finansowo-gospodarczy kolej państw.

Poseł Thon (Kl. Żyd) uskarża się na ciężką sytuację żydostwa w Polsce, w szczególności na obciążanie drobnego kupiectwa żydowskiego podatkami. Dalej krytykuje ostro metody, stosowane przy egzekucjach podatkowych, porusza zagadnienie odpoczynku niedzielnego, wreszcie w zakończeniu wysunął postulat pod adresem rządu zajęcia się kwestją żydowską.

Posel Bernard Janowski (Kl. Niem.) uważa że przedłożony preliminarz nie jest przystosowany do ogólnych stosunków gospodarczych. — Mówca stoi na stanowisku, że dopóki nie nastąpi wyjaśnienie sprawy rozbrojeniowej i dopóki nie powróci zaufanie między państwami, nie można myśleć o ożywieniu gospodarczym. Mówca odnosi się krytycznie do polityki rządu w stosunku do mniejszości niemieckiej i oświadcza że dopóki polityka ta nie ulegnie zmianie, rząd nie może liczyć na poparcie Klubu Niemieckiego. Klub Niemiecki głosować będzie przeciwko budżetowi.

Posel Ładyk wystąpił przeciwko postanowieniom organów władz administracyjnych w stosunku do ludności ukraińskiej i oświadczył, że klub jego głosować będzie przeciwko budżetowi.

Posel Michalkiewicz poświęcił swoje przemówienie polemice z przedstawicielami klubów opozycyjnych i zaznaczył m. in. że wierzy w to że reprezentacja chłopów polskich nie może nigdy w stosunku do własnego rządu znaleźć się w pozycji „dzikiej” i stanowisko jej musi być obce demagogii, której lud wiejski nie chce znać. Zwracając się do ław posłów opozycyjnych, poseł Michalkiewicz oświadczył: Poza waszymi szeregami organizują się już chłopci, przekonawszy się, że stan wiecznej walki jest niemożliwy, bo chłop nie jest elementem rewolucyjnym. —

Wszyscy już straciliście poczucie miary, jeżeli chodzi o stosunek chłopów do państwa; straciliście poczucie odpowiedzialności. Z tej trybuny słychać ciągle tylko wasze utyskiwanie, ale tą drogą nie się nie osiągnie, jeśli się będzie stale odsuwać od realnej współpracy, jeśli się nie będzie przychodzić z propozycjami, utrzymać nemi w ramach rzeczywistości, bo to jest jedyną uczciwą drogą doprowadzenia wyjścia dla rolnictwa do poziomu odpowiedniego bytowania.

Po przemówieniu posła Lewina (Żyd, stron. ortodoks.) i posła Jeremicza ZABRAŁ GŁOS P. MINISTER SKARBU ZAWADZKI, który odpowiadał na niektóre kwestje, poruszone w dyskusji nad budżetem przez mówców opozycyjnych. W zakończeniu swego przemówienia p. minister oświadczył, że uważa obniżenie zaufania do samego siebie za jedno z najszkodliwszych zjawisk.

Następnie p. marszałek odesłał projekt ustawy skarbowej wraz z preliminarzem budżetowym i planem finansowo-gospodarczym do komisji budżetowej.

Odczytano dalej WNIOSKI I INTERPELACJE POSŁÓW OPOZYCYJNYCH.

Wniosków tych wpłynęło 48, prócz tego nagłe, interpelacji 18. Marszałek oświadczył jeszcze, że prezes NIK, przesłał sprawozdanie z działalności kontroli państwa za okres 1931-32.

Wreszcie marszałek zwrócił uwagę, że regulamin nakłada na niego obowiązek wglądania w redakcję i formę zgłaszanych wniosków i interpelacji. Wobec tego, że wpłynęło 52 wnioski i 18 interpelacji, przy obecnym stanie rzeczy nie może on spełnić tego obowiązku skoro te wnioski i interpelacje wpływają w ostatniej chwili i dlatego marszałek prosi, aby wnioski i interpelacje zgłaszano w pierwszych godzinach posiedzenia. Zamykając pierwsze posiedzenie, marszałek oświadczył, że o następnym posiedzeniu zawiadomi posłów pisemnie.

Komisja budżetowa rozpoczyna pracę

Warszawa, 4. 11. (PAT). Na jutro dn. 4 bm. zwołano posiedzenie sejmowej komisji budżetowej oraz senackiej komisji skarbowo-budżetowej. Na porządku dziennym znajduje się przydział referatów preliminarza budżetowego na rok 1933-34.

Z uśmiechem na ustach... Prezes Sławek o sytuacji w Polsce

(o) Warszawa, 4. 11. (tel. wł.). Przed wczorajszym posiedzeniem Sejmu odbyło się posiedzenie plenarne klubu BBWR, na którym prezes klubu Sławek wygłosił przemówienie.

Prezes Sławek na wstępie zaznaczył, iż znajdujemy się w nowym okresie prac sejmowych, w czasie, kiedy sytuacja gospodarcza nie uległa żadnej poprawie. Przebieg kryzysu u nas, — stwierdził prezes Sławek — jest łagodniejszy niż zagranicą. Może będziemy musieli dostosować

się do ogólnych warunków na rynku gospodarczym. Jednakże rząd ma zaufanie do społeczeństwa i żaden inny system — stwierdził prezes Sławek — nie podobałby obecnej sytuacji.

OBÓZ NASZ MUSI WYKAZAĆ, IŻ UMIE PONIEŚĆ NAD SYTUACJĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ, WYKAZUJĄC MIMO KRYZYSU UŚMIECH NA USTACH.

Prezes Sławek omówił następnie szereg spraw bieżących, kładąc nacisk na prace komisji konstytucyjnej.

Min. Beck o swych zadaniach

Wywiad z nowym ministrem spraw zagranicznych.

(o) Warszawa, 4. 11. (tel. wł.). Min. spr. zagr. Beck udzielił przedstawicielowi agencji „Iskra” oświadczenia, z którego cytujemy najważniejsze zdania. M. in. min. Beck oświadczył:

Ostatnia zmiana na stanowisku ministra spraw zagr. jest zmianą czysto personalną. Polityka nasza zagraniczna, oparta od przeszło 6 lat na zasadach stałych i żywotnych rzeczywistych interesów Polski, nie podlega fluktuacjom polityki wewnętrznej. Ciąg

łość polityki naszej zagranicznej będzie nadal utrzymana.

W końcu min. Beck podkreślił zasługi swego poprzednika, zaznaczając, iż przez długie lata współpracował z min. Zaleskim i łączyły go z nim nietylko węzły zaufania, lecz i wspólnoty poglądów politycznych. Zmiana na stanowisku ministra spraw zagranicznych nie może w żadnym razie przynieść żadnych niespodzianek.

Przesunięcia osobowe w Ministerstwie Spraw Zagranicznych

(o) Warszawa, 4. 11. (tel. wł.). Do tymczasowego szefa gabinetu ministerstwa spraw zagr. Szumlakowski ustąpił ze swego stanowiska. Szefem gabinetu mianowany został p. Dębicki.

Według obiegających pogłosek na stanowisko podsekretarza stanu w Min. Spr. Zagr. wymieniane jest także nazwisko posła polskiego w Brukseli Jackowskiego.

Zmiany w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych

Nowy podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych p. Mikołaj Dolanowski, urodził się w roku 1893 w Cudnowie na Wołyniu; ukończył wydział prawny uniwersytetu w Odesie poczem nostryfikował się w Wilnie, gdzie uzyskał tytuł magistra praw. W okresie

walk o niepodległość brał udział w pracach POW. na Ukrainie, jako komendant okręgu, oraz czynnie współpracował w organizowaniu polskich formacji wojskowych na wschodzie. Po odwołaniu do kraju został przydzielony jako porucznik do Naczelnego Dowództwa WP. — W służbie państwowej cywilnej pracował w Ministerstwie Komunikacji w charakterze referenta do spraw ustawodawczych oraz szefa sekretariatu ministra. W r. 1928 wyszedł ze służby państwowej do pracy politycznej, obejmując stanowisko sekretarza generalnego BBWR, na którym pozostawał do ostatniej chwili. W roku 1930 uzyskał mandat poselski z listy państwowej BBWR. Za pracę niepodległościową i udział w wojnie polsko-bolszewickiej został odznaczony Krzyżem Niepodległości, Krzyżem Walecznych i POW.

Droga, która prowadzi do celu

Programowe eksposé min. skarbu p. Władysława Zawadzkiego

Charakterystyczną cechą ostatnich budżetów wszystkich niemal państw jest zmniejszanie się ich nominalnej wysokości, a pomimo to ich deficytowość.

U nas również budżety wykazują od lat 3 stałe zmniejszenie; tak więc kiedy budżet za r. 1929-30 zamknął się 3.030.000.000 zł., to już budżet z r. 1930-31 dał tylko 2.800.000.000, budżet zeszłoroczny niecałe 2.500.000.000, a tegoroczny preliminowany w sumie 2.452.000.000 w wykonaniu okaże się znacznie niższy. Zaznaczam przytem, że Polska jest pierwszym krajem, który śmiało poszedł drogą zmniejszania swych budżetów i który w związku z tem wykazuje dotychczas cyfry deficytu względnie niewysokie w stosunku do tych które przytaczałem.

Zmniejszenie się wysokości budżetów ma podwójne źródło: 1) podniesienie siły nabywczej pieniądza, 2) konieczność realnych oszczędności w związku ze spadkiem siły płatniczej ludności. Momenty te powodujące zmniejszenie globalnych sum budżetowych zakreślają jednocześnie granice tego zmniejszenia. Podniesienie siły nabywczej pieniądza w tym tylko stopniu wpływa na budżet w jakim przejawia się w potaniu dóbr i usług, będących przedmiotem wydatków budżetowych. Co zaś do oszczędności, to znajdują one swe granice w koniecznych potrzebach państwa, dających się tylko do pewnego stopnia kurczyć lub przesunąć. Można tak, czy inaczej zapatrywać się na tendencje państw do obejmowania rozmaitych dziedzin życia, tendencję, która w pierwszym rzędzie prowadzi do rozrastania się budżetu, ale jasnym jest, że gdyby nawet państwa chciały — nie mogłyby się z tych dziedzin odraza wycofać. Tem się tłumaczy właśnie deficytowość budżetu, gdyż strona rozchodowa jest zawsze mniej elastyczna od strony dochodowej.

Przedłożony preliminarz zamyka się w dochodach sumą 2.089 milionów, w wydatkach sumą ponad 2.449 milionów, wykazuje więc niedobór w wysokości ponad 360 milionów złotych. W stosunku do budżetu uchwalonego na ten rok wykazuje on zmniejszenie w wydatkach bardzo nieznaczne — 2 miliony zł., w dochodach poważne — 288,5 milionów złotych. Pozwolę sobie oświetlić te cyfry pod obu wspomnianymi przed chwilą kątami widzenia.

Zwiększenie wartości złotego

Mamy więc najpierw czynnik obiektywny, który ująłem jako zwiększenie wartości pieniądza. Nie będę się kuśił o ujęcie go w jednej liczbie. — Mam wogóle wielkie wątpliwości, czy takie proste ujęcie w jednej jakiejś liczbie, w takim, czy innym procencie jest wogóle możliwe; w każdym razie nie nadaje się ono do naszych stosunków, gdzie podniesienie się wartości pieniądza wyraziło się w bardzo nierównomiernym spadku rozmaitych cen. Tak więc ceny ziemiopłodów spadły znacznie silniej, niż ceny produktów przemysłowych; wśród tych ostatnich spadły silniej ceny, wytworów w dziedzinach, podlegających wolnej konkurencji, a ceny regulowane przez umowy, obniżyły się tylko nieznacznie, albo pozostały niezmiennie — mamy nawet do zanotowania wypadki, gdzie się podniosły. Ceny usług t. j. płace i pobory spadły nierównomiernie — czasami silniej, ale przeważnie słabiej, niż ceny produktów; natomiast ceny obiektów, będących źródłami dochodów, a w pierwszym rzędzie ziemie, spadły znacznie silniej. Wreszcie ciężar długów pozostał niezmienny. To wszystko stwarza pewną mozaikę, w której daremnie byłoby szukać przeciętnej, nietylko ze względu na nierównomierność zmian i różnorodność porównywanych wielkości, ale też ze względu na ich niestabilizowanie: jasnym jest, że ten stan rzeczy utrzymać się na stałe nie może i że należy dążyć do jego zmiany, bo na nim, m. in. opiera się w dużej mierze to przesilenie gospodarcze, które przeżywamy.

O równowagę cen

Dalej będę mówić o wysiłkach rządu w tej dziedzinie. Obecnie zaznaczam tylko że idą one z jednej strony w kierunku obniżenia cen, a to we wszystkich wypadkach kiedy ceny te utrzymują się na poziomie

już zbyt wysokim, ale z drugiej również do stworzenia warunków, w których mogłyby podnieść się ceny już zbyt niskie — do stworzenia jednym słowem większej równowagi w tej dziedzinie. Jeżeli, jak nam się zdaje, prawidłowo określimy konieczną tendencję tych zjawisk, to możemy się spodziewać, że w ciągu przyszłego roku poszczególne ceny będą wprawdzie ulegały wahaniom, ale w przeciwnych kierunkach. Niema jednak podstawy

Konieczność realnych oszczędności

Przechodzę teraz do drugiego kryterium m. mocy którego można oceniać cyfry budżetu — do konieczności przeprowadzenia realnych oszczędności. Cele, na które przeznaczone są wydatki budżetu, można zgrupować podzielić na dwie grupy: niezbędne i pożądane. O ile pierwsze stanowią dosyć zwartą i określoną całość, o tyle drugie są rozległe i prawnie nieograniczone. Jest mnóstwo wydatków, którychby można celowo dokonać, czy to w dziedzinie oświaty i kultury, czy gospodarczej, czy społecznej, czy robót publicznych, czy humanitarnej. Mam wrażenie, że u większości współczesnych granica między niezbędnym a pożądanym nieco się zatępiła — tym się tłumaczy przerosł budżet, obserwowany od końca wieku XIX, a w całej pełni występujący po wojnie. Oszczędności, któreby można wprowadzić, polegać muszą oczywiście na usunięciu tych wypadków, które są tylko pożądane, a utrzymaniu jedynie niezbędnych. Trudność polega na tem, że wydatki pożądane po pewnym czasie ich wyko-

Wydatki w tegorocznym budżecie

Jeszcze silniejszym jest spadek w projektowanym budżecie: wydatki administracyjne stanowią tylko 73% proc. ogólnej sumy. Bardzo silnie zostały obniżone wydatki personalne przez redukcję etatów i niższe poborów: w preliminarzu przyszłorocznym figurują one w sumie o 218 milionów niższe, niż w wykonaniu budżetu 1929-30. Jeszcze silniej spadły wydatki rzeczowe, nie związane z obroną kraju, bo o 410 milionów. Cyfrowo udział rozmaitych grup wydatków w preliminarzu przedstawia się jak następuje: na pierwszym miejscu figurują wydatki, związane z obroną kraju, z udziałem 33,83 proc. i kwotą 829 milionów, dalsze miejsce zajmują wydatki na długi państwowe z udziałem 13,81 proc. i kwotą 338 milionów, następne miejsca — wydatki na oświatę z udziałem 13,29 proc. i kwotą 325 milionów, potem idą wydatki na emerytury i renty inwalidzkie z udziałem 12 proc. i kwotą 294,8 milionów, a dalsze miejsca zajmują pozostałe resorty, względnie inne potrzeby z ogólnym udziałem 27 proc. i kwotą 662 miliony złotych. Nie będę w tej chwili nużył Panów — ciągnie minister Zawadzki — szczegółowem rozpatrywaniem podziałów na poszczególne resorty i porównywaniem tych szczegółowych cyfr z wykonaniem tegorocznego budżetu. Stwierdzam tylko, że w większości działów budżetu mamy niższe nietylko w stosunku do zeszłorocznego preliminarza, ale i w stosunku do jego wykonania. Jeżeli pomimo to przedstawiony preliminarz jest w sumie globalnej wyższy od wykonania tegorocznego budżetu i tylko nieznacznie niższy od sumy przewidzianych ustawą skarbową, to przyczyna tego leży przede-

Ille wyniosą dochody skarbu Państwa?

Przechodząc do strony dochodowej, zatrzymam się znowu na chwilę nad koniecznym jej spadkiem. Dochody były i są niższe od preliminarzowych a także od zeszłorocznych, naskarżając znanych Panom warunków gospodarczych. Stwierdzid jednak można, że różnica in u inus s'ale z miesiąca na miesiąc maleje, że w niektórych latach spada już bardzo znacznie, albo sprowadza się do zera. Do tej dziedziny należy przede wszystkim podatków pośrednie i monopole, a w słabszym trochę stopniu podatki bezpośrednie. Dochody administracyjne wzrosły, niwel w porównaniu z rokiem ubiegłym. Cyfry globalne dochodów są o gólnie znane wynoszą one za 6 miesięcy — 1.050,5 milionów, w czem 70 milionów bez procentów go kredytu w Banku Polskim a więc o 183 miliony mniej, a z odpow-

przypuszczać, aby ogólny ich poziom miał się w dalszym ciągu obniżać, a więc to, co odpowiada pojęciu wartości pieniądza, miało się podnosić w stosunku do roku bieżącego. Obiektywny więc masowo dziś działający czynnik siły nabywczej pieniądza nie uzasadniałby sam przez się obniżenia przyszłorocznego budżetu w stosunku do obecnego, zwłaszcza, że w tym obecnym, a szczególnie w jego wykonaniu została silnie antycypowana niższa cen.

nywania stają się niezbędnymi, bo całe życie nastawilo się na to, że będą przez państwo wykonywane. Tak jest ze szkolnictwem, z opieką społeczną, z rozmaitymi formami akcji gospodarczej. Redukowanie sum budżetu napotyka tu granicę, którą trudno przekroczyć. Jak już wspomniałem, Polska była jednym z pierwszych krajów, które weszły na drogę surowych oszczędności budżetowych, a więc na drogę kasowania wydatków tylko pożądanym, a nie niezbędnym. Jeżeli jednak pod tym względem zostało już wiele zrobione, to przez to samo każdy dalszy krok staje się coraz trudniejszy.

O tem, co już zostało dokonane, mogą Panowie sądzić z przypuszczalnego wykonania tegorocznego budżetu. Budżet ten zamknął się w wydatkach sumą 2.452 milionów. Naskutek bardzo surowych oszczędności, wprowadzonych przez rząd jeszcze w maju, suma wydatków uległa bardzo silnemu obniżeniu.

W chwili obecnej trudno jest powiedzieć, czy sumę tę, względnie jaką jej część, będziemy musieli zapłacić. W razie pomyślnego załatwienia pewnych, wentylowanych w tej chwili projektów zostalibyśmy od tego ciężaru przynajmniej w roku przyszłym zwolnieni. Rząd nie mógł je dnostronnie przesądzić sprawy i nie preliminarz wydatków, do których na mocy zatwierdzonych przez ciała ustawodawcze umów, jesteśmy zobowiązani.

Oprócz tej pozycji ciężar długów wzrósł jeszcze z tytułu pewnych wydatków odłożonych, bądź kredytowo załatwionych w poprzednich okresach, a do których państwo jest zobowiązane na mocy udzielonej gwarancji. Wchodzą tu spłaty na obsługę pożyczek t. zw. ulenowskich, z tytułu deficytu akcji zbożowej, pożyczek Gdyni i inne, które szczegółowo zostaną przedstawione komisji budżetowej. Wydatki te nie są nowym obciążeniem, gdyż ciężary, którym odpowiadają, istnieją już obecnie i chodzi o to, aby je uregulować.

Dodatkowe wydatki z tytułu obsługi długów, które musieliśmy preliminarzować, przekraczają już sumę oszczędności, uzyskanych w związku z majową niżką poborów urzędniczych i to jest główna przyczyna, dla której preliminarz przyszłoroczny przekracza wykonanie tegorocznego budżetu.

W całym okresie roku zeszłego (również bez bezprocentowego kredytu) i 39% proc. preliminarza zamiast 50 proc., które teoretycznie powinnyby wynosić. Wobec tego zrozumiałą jest wątpliwość, czy dochody nie zostały zapreliminowane zbyt wysoko. Przypuszczam nawet, że jest to dosyć łatwy propagandowy argument, który też został w pełni wykorzystany. A jednak dochody zostały preliminarz. po dokładnej analizie wszystkich cyfr, ich rozwoju, warunków, które na ten rozwój wpływały i w dalszym ciągu wpływać będą.

Przechodzę do poszczególnych grup dochodów. Ogólna suma 2.089 milionów rozkłada się jak następuje: daniny publiczne 1.050,5 milionów, monopole — ponad 661 milionów, przedsiębiorstwa ponad 102 miliony, t. zw. dochody administracyjne — 258,5 milionów, wreszcie wyodrębniona po raz pierwszy w tym budżecie grupa fundu-

szów — 16 milionów. W porównaniu z budżetem tegorocznym wszystkie te pozycje są mniejsze. W stosunku do wykonania budżetu tegorocznego są one nieco wyższe, niż dwukrotne dochody pierwszego półroczna, zwłaszcza w daninach i dopłacie przedsiębiorstw, przypuszczalnie jednak nie będą o wiele wyższe — w niektórych pozycjach niewątpliwie niższe — od prawdopodobnych wyników całego roku.

Nowych podatków nie będzie

Podatków nowych narazie nie projektuję, przeciwnie, chcielibyśmy zlikwidować jeden, który już się wlece od dawna, obciążając naszą rachunkowość z zaległościami, a jednocześnie powodując szereg trudności w obrotach obiektami nieruchomymi. Mówię o jednorazowej daninie majątkowej. Projektujemy zastąpienie go perjodycznym, chociaż bardzo drobnym podatkiem od majątku, ponieważ niesłusznym byłoby zwolnić bogactwo nabyte od ciężaru, który nań został nałożony. Z tego właśnie źródła liczymy na dochód około 27 milionów, który w preliminarzu pod tą rubryką figuruje.

Tak się przedstawiają w ogólnych zarysach główne pozycje przedstawionego Panom preliminarza po obu jego stronach. Z zestawienia wydatków, na poczynienie których rząd prosi upoważnienia ciał ustawodawczych, tudzież przewidywanych dochodów, wynika dosyć znaczny deficyt, prowizorycznie określony na 361 milionów zł.

Jaki będzie realny deficyt?

Będzie to zależało od wysokości, jaką w rzeczywistości osiągną dochody i od możliwych do poczynienia oszczędności. Wskazałem na pozycje, w których można się tych oszczędności spodziewać i na warunki ich zrealizowania. Rząd dotychczas czynami zaznaczył swą wolę i zdolność czynienia oszczędności i w dalszym ciągu żadnej sposobności w tym kierunku nie zaniedba, uważa jednak, iż poza wspomnianymi, dalsze poważniejsze oszczędności musiałyby się odbić niekorzystnie na pracy państwowej. Wobec tego główny swój wysiłek widzi Rząd w pracach nad powiększeniem dochodów. Prace te muszą polegać z jednej strony na lepszym wykorzystaniu istniejących już źródeł dochodów, do czego mamy wszystkie potrzebne upoważnienia ustawowe, a kroki przygotowawcze zostały poczynione, jak to przed chwilą wyjaśniałem, a z drugiej strony i przedewszystkiem na stwarzeniu warunków powiększenia się dochodów Skarbu, a więc na wysiłkach w kierunku podniesienia realnego dochodu społecznego i obrotów gospodarczych.

Konjunktura światowa

Prace te oczywiście muszą się odbywać w ramach ogólnej sytuacji finansowo-gospodarczej. Pozwolę więc Panowie, że się nad nią na chwilę zatrzymam.

W roku bieżącym konjunktura światowa miała nadal jeszcze tendencję zniżkową, depresja jeszcze pogłębiała się. Jeśli jednak w roku 1930 kryzys światowy zyskiwał stale na terenie, obejmując coraz to nowe kraje, to już w roku 1931 możemy zauważyć w szeregu państw pewne zatrzymanie się tendencji zniżkowej, pewne zaczątki stabilizacji gospodarczej.

W ciągu 1932 r. możemy zanotować widoczne uspokojenie na najważniejszych rynkach pieniężnych. Pogłębienie się trudności bankowych na tych rynkach jest naogół zahamowane, przytem na uwagę zasługuje rynek amerykański, nad którym trudności te przez szereg długich miesięcy panowały. Można już stwierdzić pewną poprawę w płynności instytucji kredytowych, oraz mniejszy odpływ wkładów.

Jaśniejsze momenty

Pęd do tezauryzacji powoli ustaje. Te momenty z jednej strony, z drugiej zaś względna konsolidacja stosunków na rynkach najważniejszych surowców zaczynają wywierać wpływ na rynku kredytowym i poraż pierwszy od szeregu lat nadmiar pieniądza krótkoterminowego zaczyna przenikać na rynek kapitałowy, i tutaj poprzez zwykłe kursy powoduje spadek oprocentowania. Dzieje się to także na rynkach wielkich krajów wierzycielskich, przede wszystkim francuskim i angielskim i zostaje szybko wykorzystane w pierw-

szym rządzie dla konwersji długów państwowych w rozmiarach niespotykanych jeszcze w historii.

Pomimo tych jaśniejszych momentów po stronie pieniądza, światowa konjunktura nie uległa jeszcze wyraźniejszej zmianie.

Potrąfiliśmy uniknąć ujemnych skutków przesilenia

Sytuacja Polski przedstawia się w sposób nieco odmienny — niż na innych rynkach pieniężnych. Nie należy ona oczywiście do bogatych krajów wierzycielskich — przeciwnie: całym swym układem stosunków gospodarczych i kapitałowych jest w tem samym położeniu, co Państwa Europy wschodniej. Potrąfiliśmy jednak uniknąć ujemnych skutków przesilenia, o których przed chwilą wspominałem. Zawdzięczamy to w pewnym stopniu obiektywnemu warunkowi, a mianowicie temu, żeśmy mniej od innych korzystali z zewnętrznych kredytów, ale w pierwszej linii zawdzięczamy to stosowanej przez Rząd polityce, kierowa-

nej genialną myślą i niezłomną wolą Józefa Piłsudskiego, przy konsekwentnym i wytrwałym wykonywaniu ustalonych wytycznych. Nie ulegliśmy złudzeniu, że potrafimy wytworzyć własną, niezależną od światowej, dobrą konjunkturę, nie pokładaliśmy wszystkich nadziei w obcej pomocy, aczkolwiek uważając, że mieliśmy prawo liczyć na szersze współdziałanie we wspólnym interesie, w chwilach trudnych nie daliśmy się opanować depresji. Od chwili, kiedy stwierdzone zostały trudności finansowe, Rząd poszedł w kierunku stworzenia od wewnątrz siły przeciwstawienia się tym trudnościom, odciecia się od kryzysu światowego w granicach możliwości, drogą oszczędności i dystrykcji, drogą obniżania poziomu życia państwowego, społecznego i prywatnego do realnych naszych możliwości, co jest niezbędne dla oparcia naszej gospodarki na zdrowych podstawach, pozwalających na dalszy zdrowy rozwój. Na rezultatach tej działalności, już stwierdzonych, opieramy swoje nadzieje na stabilizację stosunków i dalszy ich rozwój.

Złoty — musi być monetą zdrową!

Z tego też względu Rząd przeciwstawia się kategorycznie wszelkim pomysłom szukania środków zaradczych na trudności, z którymi walczymy, w zmianie podstaw naszego obiegu pieniężnego. Pomysły inflacyjne, lub dewaluacyjne, o ile nie są prosto rezygnacją z czynnego stanowiska, wychodzą z tego właśnie błędnego założenia, że można za pomocą manipulowania pieniądzem stworzyć sobie sztucznie dobrą konjunkturę. Jest to złudzeniem: pozorne korzyści, które przemijają mogłyby wynikać dla pewnych warstw, byłyby okupione znacznie większymi stratami; to też wejście na tę drogę, w formie takiej czy innej, jawnej, czy ukrytej, uważamy za niedopuszczalne. Pieniądz, dla którego utrzymania zrobiliśmy poważne wysiłki i ponieśliśmy znaczne ofiary, musi pozostać zdrowym.

Jestemy obecnie w tej paradoksalnej sytuacji, że część cen spada tak nisko, iż odnośne obiekty przestały być poszukiwane przez nabywców, którzy obawiają się dalszego ich spadku, część zaś, pozostając na zbyt wysokim poziomie, nietyko ogranicza przez swą wysokość obroty, ale równocześnie absorbuje niernormalnie wielką część środków płatniczych. Obniżenie tych cen i wyrównanie z pozostałymi pociąganie za sobą zwolnienie pewnej ilości środków obrotowych, wywoła więc ten sam skutek, co powiększenie ilości tych środków. Oczywiście, obniżenie pewnej ilości cen samo przez się nie zmienia radykalnie sytuacji i musi być uzupełnione szeregiem innych środków, a więc obniżaniem kosztów i ułatwieniami dla obrotów. Prace Rządu szły i idą w tym kierunku. Wymieniłem tutaj akcje w kierunku obniżenia kosztów administracyjnych przedsiębiorstw, ułatwioną ostatnio przez rozporzą-

Ku odbudowie naszego rynku finansowego

Całokształt środków, skierowanych do obniżenia cen, kosztów i stopy procentowej do ułatwienia układów z wierzycielami i wywiązania się z zobowiązań da to, o co zyciu gospodarstwu chodzi, tę pewną konieczną, ale tylko w pewnych granicach rozpiętość między kosztami a ceną, odciepią dłużników, a z drugiej strony podniesie stosunek pomiędzy ilością obiegających pieniędzy a sumą transakcyj, a więc zapewni dostateczną ilość środków obiegowych. Ale da on jeszcze i coś więcej — przyczyni się do odtworzenia zaufania gospodarczego i opartego na nim kredytu, a więc do odbudowania naszego rynku finansowego. Oczywiście, nie chciałbym łudzić Panów, ani siebie nadzieją, że te skutki przejawiają się natychmiast. Nie, one mogą przejawiać się tylko

stopniowo i dosyć powolnie — droga, którą idziemy, jest długa i uciążliwa, ale ona jedynie do celu prowadzi. Podstawy pracy zostały stworzone i możemy mieć pełną nadzieję, że dalszy rozwój wykaże nie pogorszenie, ale polepszenie warunków. Wysiłek więc w kierunku podniesienia dochodów społeczeństwa: Skarbu jest wysiłkiem realnym.

Wspominałem przed chwilą o odbudowaniu naszego rynku finansowego. Korzystam z tej sposobności, aby stwierdzić, że główne elementy naszej struktury finansowej mamy nie naruszone. W pierwszym rządzie mam tu na myśli Bank Polski, dalej Poczta Kasa Oszczędności, Banki Państwowe i główne banki prywatne.

„Z radością i dumą mówię o Banku Polskim”

Dziś, w czwartym roku kryzysu światowego mogę z tego miejsca z radością i dumą twierdzić, że jedna z podstaw naszego życia gospodarczego, nasza instytucja emisyjna trwała nienaruszona. Przez cały ten okres konsekwentną polityką potrafiła ona skutecznie jeździć dwa kierunki, często na pozór rozbieżne w działalności każdej instytucji emisyjnej, a mianowicie: postulat polityki kredytowej z postulatami stałej wartości kursowej naszej waluty w stosunku do walut zagranicznych. Zadanie to spełnia Bank Polski w warunkach niejednokrotnie bardzo trudnych, ponieważ niosąc w okresach krytycznych cały ciężar bilansu płatniczego na swych barkach, wystawiony był częstokroć na działanie zjawisk czysto-psychologicznych, wychodzących tak z zagranicy, jak i — z przykrością muszę stwierdzić, z wewnątrz kraju. Mam tu na myśli w szczególności okresy pewnych niepo-

kojów przez które, dzięki zachowanej równowadze w działaniu, szczęśliwie przeszliśmy. — W roku bieżącym na naszej instytucji emisyjnej spoczywał ciężar wyrównania bilansu płatniczego. Wyraziło się to ubytkiem zapasu dewiz i złota, który wyniósł do połowy września rb. 172 miliony złotych. Pokrycie złotego w roku bieżącym złotem i dewizami oscyloowało od 41,81 proc. (najniższy stan w lipcu rb) do 45 proc. w październiku rb. To wysokie pokrycie znalazło swój wyraz w mocnej sytuacji złotego w ciągu całego tego okresu na wszystkich rynkach światowych. Ciekawym jest coraz częstszy fakt wystawiania przez zagranicę i przyjmowania faktur w złotych, — zwłaszcza przez kraje, które mają przepisy dewizowe.

Banknoty i bilon

Mówiąc o naszej instytucji emisyjnej — do-

dam, że obrót pieniężny tj. bilety Banku Polskiego, monety srebrne i bilon wynosiły na 1 stycznia rb. 1,387,007,000 złotych, a na 30 września — 1,344,003,000 złotych. W przeciągu roku bieżącego z poszczególnych elementów obiegu pieniężnego wzrastał jedynie obieg monet srebrnych, a mianowicie o 38 milionów, w bieżącym bowiem roku, licząc się z potrzebami obrotu pieniężnego, zwłaszcza wobec wycofania banknotów 10 złotych, minister Skarbu, na podstawie uchwały Banku Polskiego, powziętej zgodnie z wymogami ustawy stabilizacyjnej, ustalił maksymalny obieg bilonu na 396 milionów złotych. Równocześnie wydane rozporządzenia przeprowadzają odpowiednie zmiany w strukturze obiegu bilonu, a mianowicie wprowadzają nową jednostkę w

postaci srebrnej 10-złotówki oraz nowe 2 i 5 złotychki.

P. K. O. — Rezerwoar kapitalizacji

Poczta Kasa Oszczędności, dzięki swej sprężystej organizacji i stałemu wysokiemu pogotowiu kasowemu, utrwaliła swoje stanowisko jako główny rezerwoar kapitalizacji, to też możemy skonstatować stały wzrost wkładów, który od początku roku bieżącego do pierwszego października rb. wyniósł 70 milionów złotych. Obecnie wkłady wynoszą około 407 milj., a ilość wkładców wzrosła do 879 tysięcy. Działalność Pocztowej Kasy Oszczędności jest uzupełniana przez istniejącą sieć kas komunalnych.

Bank Gospodarstwa Krajowego i Państwowy Bank Rolny

Pewne trudności spotkały w swej działalności Bank Gospodarstwa Krajowego i Państwowy Bank Rolny, dzięki jednak ostrożnej polityce kredytowej potrafiły je opanować. Z trudności, jakie miały do zwalczania, możemy zdać sobie sprawę, jeśli weźmiemy pod uwagę spłatę kredytów zagranicznych. I tak, Bank Gospodarstwa Krajowego spłacił wszystkie kredyty, uzyskane zagranicą w instytucjach finansowych, które same, ze względu na własne położenie, musiały przystąpić do upłynienia swych aktywów. Bank Rolny spłacił od jesieni roku ubiegłego 65 milionów kredytów zagranicznych, z których dla celów rolniczych korzystał od lat kilku. Rzecz prosta, że tak poważne spłaty kredytów wobec zagranicy musiały pociągnąć za sobą ograniczenie działalności kredytowej tych instytucji. — Ograniczają jednak swoją działalność kredytową, banki w inny sposób starały się ulżyć dłużnikom w obecnym okresie, a mianowicie: przez prolongaty i ulgi w zakresie kredytu długoterminowego, konwersję kredytów krótkoterminowych na średnioterminowe, wreszcie przez obniżenie oprocentowania kredytu długoterminowego dla rolników. W celu przyścia z pomocą gospodarstwom rolnym, które mogą wybrnąć z trudności drogą pozby-

cia się części majątku, Bank Rolny przystąpił ostatnio do uruchomienia długoterminowego kredytu parcelacyjnego w 4½ proc. listach zastawnych; listy te będą przyjmowane przez Skarb Państwa na częściową spłatę zaległych podatków i w ten sposób stworzy się dla nich wartość obiegowa, konieczna do regulowania długów przez odnośne gospodarstwa. — Dzięki temu zostanie pchnięta na właściwe tory realizacja ustawy o ułatwieniach w spłacie uciążliwych zobowiązań.

Jako znamienity fakt dla polskiej bankowości prywatnej muszę podkreślić, że w żadnej fazie okresu, który przeżywamy, problem jej nie stał się ostrym problemem, któryby zmusił Rząd, na wzór znanych nam wszystkim wypadków zagranicy, do wkroczenia w tę dziedzinę. Ten dodatni wynik przypisać należy dwóm czynnikom. Pierwszym z nich, jak się okazało, w krytycznych momentach była płynność aktywów naszych banków, drugim — zawsze zapewniona pomoc naszej instytucji emisyjnej.

Krótki ten przegląd potwierdza, że mamy w naszej strukturze finansowej niezbędne podstawy dla oparcia na nich odbudowy rynku finansowego, zwłaszcza, kiedy umiarkowane oprocentowanie podniesie pewność kredytów.

W poczuciu odpowiedzialności

Powracam obecnie do kwestji budżetowej, która była punktem wyjścia rozważań moich na temat sytuacji gospodarczej — do sprawy deficytu. Nawet przy zastosowaniu tych oszczędności, które bez szkody dla życia państwowego dadzą się przeprowadzić, nawet przy pewnym podniesieniu dochodów, musimy się liczyć z pewnym mniejszym lub większym deficytem. O ile deficyt ten będzie niewysoki, da się on pokryć z rezerw skarbowych, które, bądź co bądź, są dosyć znaczne. Na rachunku sum obrotowych Ministerstwa Skarbu czyste aktywa skarbu Państwa, tj. po odliczeniu wszystkich pozycji ustawowo, albo umownie związanych, wynoszą ponad 236 milj. zł. — Składają się one w znacznej części z papierów wartościowych, nie są więc płynne w tym sensie, abyśmy mogli w każdej chwili dowolną ich część zrealizować, jednak stopniowo upłynniają się, co właśnie pozwala nam pokrywać deficyt w tych niewielkich rozmiarach do jakich był on dotychczas sprowadzany. Gdyby jednak deficyt przyszłoroczny miał przybrać większe rozmiary, wówczas przedstawiałyby się dla nas dwie ewentualności, odpowiadające dwóm możliwościom ogólnogospodarczej sytuacji: w razie, gdyby sytuacja ta nie doznała polepszenia, a deficyt przekraczał wysokość rozporządzalnych rezerw musielibyśmy się

ucieć do dalszych, może bardzo uciążliwych, ale koniecznych oszczędności. Rząd tylokrotnie wykazał swą zdolność do podjęcia i wykonania decyzji w tej dziedzinie, że i tym razem potrafiłby się na nią zdobyć. Oszczędności te wymagałyby zapewne pewnych ustawowych zmian, zwłaszcza w dziedzinie organizacji naszego aparatu administracyjnego.

Albo też nastąpiłaby możliwa, jak to wykazałem stabilizacja i poprawa konjunktury wraz z pewnym okrzepnięciem rynku finansowego — w takim razie byłoby możliwym i dopuszczalnym uciec się do operacji kredytowej, której formy nie precyzuję tymczasem, bo zależną by była, oczywiście od sytuacji rynkowej. Zaznaczam, że o takiej operacji można będzie mówić jedynie w razie istotnej poprawy sytuacji, bo tylko w takim razie uważałbym ją za uprawnioną.

Z tego wszystkiego wynika, że rząd, wnosząc budżet w wysokości 2.449 milionów i zamierzając się tak poważnym deficytem, zdaje sobie w zupełności sprawę z trudności, które wykonanie tego budżetu pociągnąć może i na życie rozważał wszystkie ewentualności — które mogą się przedstawić. Nie uważam jednak za możliwe, nie proszę o upoważnienie do dokonywania wydatków w tej właśnie wysokości.

Prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego

Z działalności dotychczasowej p. J. Pięta

Nowy pierwszy Prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego Jan Kąty Pięta urodzony w roku 1885 we Lwowie, wstąpił po ukończeniu wydziału prawnego na uniwersytecie lwowskim w r. 1907 do służby w b. namiestnictwie galicyjskim i po przejściu kilkuletniej praktyki w urzędach politycznych i skarbowych obydwóch instancji został w roku 1913 powołany do ministerstwa skarbu w Wiedniu, pełniąc następnie przez dwa lata obowiązki w sekretarjacie prawniczym trybunału administracyjnego, poczem przeszedł na stanowisko urzędnika prezydjalnego w b. austriackim ministerstwie wyznań i oświaty. Zawezwany do Warszawy z chwilą powstania Niepodległej Polski, objął najpierw w charakterze starszego referenta, a od roku 1920 rady ministerjalnego, referat wyznania prawosławnego w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, pozostając na tem stanowisku do czerwca 1922 r. to jest do chwili ogłoszenia autokefalji kościoła prawosławnego w Polsce. Za zasługi położone w

tej pracy odznaczony został krzyżem oficerskim orderu Odrodzenia Polski. Przeniesiony do Prezydium Rady Ministrów, pełnił od roku 1922 obowiązki najpierw radcy prawnego w ówczesnym departamencie ustawodawczym, następnie od sierpnia 1926, kierownika działu prawnego Prezesa Rady Ministrów, w końcu, od kwietnia 1927 r. do dnia dzisiejszego szefa biura prawnego Prezesa R. Min w 4 stop. Za wybitne zasługi położone na tem stanowisku, dla ustawodawstwa, odznaczony został w roku 1928 krzyżem komandorskim orderu Odrodzenia Polski, zaś w roku 1931 złotym krzyżem zasługi. — W charakterze szefa biura prawnego był przez 6 lat ostatnimi doradcą prawnym szefów rządu uczestnicząc w posiedzeniach Rady Ministrów. Od kilku lat jest delegatem rządu do rokowań z komisją papieską w sprawie wykonania koncordatu. Na terenie Sejmu i Senatu występował niejednokrotnie z ramienia szefów rządu w obronie projektów rządowych.

Tani pieniądz zamiast drogiego

O niższą stopę procentową w bankach akcyjnych

Obniżenie kosztów wytwórczości jest oddawna postulatem sfer gospodarczych, zwłaszcza przemysłowych. Umożliwia bowiem ono szybszy proces niżki cen artykułów przemysłowych, która stała się obecnie koniecznością dobrze rozumianą przez wszystkie czynniki gospodarcze. Dla tego też potanieńnię pieniądza w Polsce jest faktem pierwszorzędnej znaczenia dla życia gospodarczego. Zarówno obniżenie oficjalnej stopy dyskontowej w Banku Polskim, jak i stopy pozabankowej jest pierwszym wyłomem w bastionie drogiego pieniądza w Polsce. Wyłom ten stanowi pierwszy etap akcji przeciw nadmiernemu haraczowi, płaconemu dotychczas przez warstwę produkcyjną na rzecz wierzycieli pieniężnych.

Obniżenie kosztów kredytu leży również w interesie wierzycieli, choć pozornie wydaje się to paradoksem. Dłużnik obciążony wysoko oprocentowanymi pożyczkami przy obecnie skurczonych obrotach nie jest w stanie wygospodarować wysokiego procentu. To też często nietylko nie spłaca rat amortyzacyjnych z pożyczonego kapitału, lecz zalega i w opłacie oprocentowania. Obniżka zaś stopy procentowej czy ni kredyty bardziej ściąganiem. Z tem łączy się sprawa druga, bardzo często pomijana w kalkulacjach wierzycieli. Dłużnik, który opłaca niższy procent, nie jest zmuszony poszukiwać interesów, przynoszących wysokie oprocentowanie, któreby pokryły koszt jego kredytu z konieczną dla niego nadwyżką. Szuka on natomiast interesów, przynoszących niższe oprocentowanie, a tem samem mniej ryzykownych. To znów zwiększa pewność, przeprowadzonych przez dłużnika transakcji, co tem samem wpływa na zwiększenie gwarancji wy

płacalności dłużnika wobec wierzyciela.

Tak więc obniżka stopy procentowej posiada ogólne znaczenie dla całokształtu stosunków gospodarczych w kraju. Niewątpliwie w ślad za obniżką oficjalnej stopy dyskontowej w Banku Polskim i prywatnej stopy procentowej, powinna w jak naj szybszym czasie nastąpić obniżka stopy bankowej. Banki akcyjne dotychczas pobierają 11 proc. w stosunku rocznym. To nie stanowi jednak całości kosztów kredytu. Do oprocentowania doliczane są różne opłaty, które w rezultacie koszt kredytu zwiększają ponad tę stopę. Obecnie po niższej stopie dyskontowej w Banku Polskim różnica między wysokością oprocentowania, ściągana przez banki akcyjne z dłużników, a oprocentowaniem płaconem przez te banki przy redyskontie w Banku Polskim, powiększyła się o 1 i pół proc. To też kartel bankowy może z łatwością obecną stopę procentową obniżyć o 1 i pół proc. Jest to tem bardziej usprawiedliwione, że na rynku finansowym zaobserwowana została od pewnego czasu poprawa. Wy

raziła się ona przedewszystkiem zwiększoną płynnością zasobów banków akcyjnych.

Przykładem tego wzrostu płynności służyć może fakt zmniejszenia się redyskonta weksli w Banku Polskim.

Przebieg walki z naciskiem kryzysu w Polsce uwydatnił dobitnie, jak celowa jest współpraca wszystkich sfer gospodarczych. Dziś w momencie pierwszych objawów po prawy współpraca wszystkich dziedzin życia gospodarczego jest tak samo konieczna. Sfery finansowe winny zrozumieć to jak najszybciej. Współpracy tej w dziedzinie obniżenia kosztów kredytu, a tem samem spowodowania ulgi w kosztach wytwórczości domaga się układ obecnych stosunków gospodarczych.

Dlatego też każda choćby najkrótsza zwłoka, opóźniająca obniżenie stopy dyskontowej w bankach akcyjnych jest stratą niepowetowaną, ponieważ wstrzymuje dalsze możliwości poprawy sytuacji gospodarczej. Muszą sobie z tego zdać sprawę banki akcyjne, jak również z ciążącej na nich odpowiedzialności w chwili obecnej.

Losowanie książeczek premijowych P. K. O.

W gmachu PKO w Warszawie odbyło się 31-go października losowanie książeczek oszczędnościowych serii W (wkłady amerykańskie). Przy losowaniu obecni byli m. in. dwaj Amerykanie pp. Ryszard Matuszewicz, notariusz z Chicago i p. Józef Wołowski, przedstawiciel banków amerykańskich w Warszawie.

Z Rady Instytutu spraw społecznych

Pod przewodnictwem prezesa wicemin. Jastrzębskiego odbyło się posiedzenie rady zarządzającej Instytutu Spraw Społecznych w obecności przedstawiciela ministra opieki społecznej, nac. Wystoucha.

Na posiedzeniu ustalono program prac, oraz budżet na rok 1933, przewidujący większość wydatków (około 72 proc.) na prace naukowe i wydawnicze. W pierwszym rzędzie Instytut prowadzić będzie prace badawczo-naukowe i propagandowe z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ograniczenia pracy we Francji

nie dotkną prawie Polaków

W związku z ogłoszeniem we Francji dekretu, ograniczającego znacznie pracę cudzoziemców, organizacje tamtejsze polskich robotników wyrażają przekonanie, że obostrzenia te nie dotkną naogół robotników—Polaków.

Mianowicie wszyscy niemal robotnicy polscy pracują we Francji od wielu lat, nie zmieniając zawodu, wobec czego, według brzmienia dekretu, nie podlegają ograniczeniom. W szczególności tyczy to górników. Polscy robotnicy fabryczni, pracujący we Francji, są to przeważnie fachowcy, specjalnie sprowadzani jako niezbędni.

Kto wygrał?

W ciągnięciu 4 proc. premijowej pożyczki dolarowej s. III wylosowano premje następujące:

Dol. amer. 12.000 na nr. 1083504.
Dol. amer. 3.000 na n-ry 723630 585824.
Dol. amer. 1.000 na n-ry 195515 389943
1046546 510703 195149 1385899 733094.
Dol. amer. 500 na n-ry 1091087 790965
1044466 389104 1316879 168304 1029121 615343
1406029 1418662.
Dol. amer. 100 na n-ry 412517 236898 385450
523698 254059 898574 1115157 221159 1121734
1016974 1379449 632150 1196413 190111 37303
98938 342680 929155 998897 1463450 556711
859327 312316 560561 180040 585233 361531
854165 9750 1245284 123331 1157799 472270
1476056 4499037 1262443 37460 1363488 705593
1070357 829352 1440048 6116666 126402 1016556
230402 375131 397938 194984 10841 1174332
1040315 751059 735154 1295244 1281557 458507
482327 1330501 241491 1306344 1441195 1383131
931957 1492842 986415 815343 1251427 304584
1447719 201771 1336597 173248 740337 1473677.

Pracownicy samorządowi zachodniej Polski na zjeździe w Poznaniu

W myśl uchwały przydzium Rady Naczelnej Związków Pracowników Samorządowych R. P. w Warszawie odbędzie się w dniu 6 bm. w Poznaniu, zjazd przedstawicieli organizacji pracowników samorządowych zachodnich województw dla zajęcia stanowiska względnie wy sunięcia też do projektów ustaw samorządowych.

Porządek obrad obejmuje m. in. następujące referaty: a) udział pracowników samorządowych w ogólnej akcji świata pracowniczego; b) postulaty pracowników samorządowych w odniesieniu do nowego ustawodawstwa samorządowego; c) aktualne zagadnienia zawo-

de pracowników samorządowych.

Ze względu na ważność spraw, które będą przedmiotem obrad zjazdu, prosi Komitet Organizacyjny na tej drodze wszystkie organizacje oraz ugrupowania pracowników samorządowych, w województwie poznańskim, pomorskim i śląskim, które dla braku dokładnych adresów nie otrzymały specjalnych zaproszeń, o wydelegowanie na zjazd jaknajliczniejszych przedstawicieli, a o ile możliwości całe komplety zarządów, wydziałów pp.

Bliższych informacji udziela sekretariat Związku Organizacji Pracowników Samorządu Wojewódzkiego w Poznaniu.

Potęczna armja żebraków w Berlinie

Wszędzie zwracają się o zapomogę dla bezrobotnego

Armja żebraków obojga płci opanowała Berlin powojenny. Żebracy znajdują się wszędzie: w eleganckich, zamożnych dzielnicach zachodnich, w handlowej City, w dzielnicach robotniczych.

Żebracy berlińscy nie są jednak podobni do swych kolegów w Rzymie lub Madrycie. Dyscyplina pruska zrobiła swoje: żebrak berliński zachowuje postawę „regulaminową”, on nie żebrze, nie prosi o jałmużnę, zwraca się o „zapo-
pomogę dla bezrobotnego”. Apel do przechodniów pozostaje najczęściej bez skutku, bez echa; żebrak nie stara się jednak wzbudzić uczucia litości, nie ponawia swojej prośby, nie

złorzeczy, nie grozi. Tak to prawda, ale też — otrzymawszy datek — żebrak berliński nie dziękuje gorąco; uznaje on dobrowolny datek jako coś należnego mu z prawa.

Żebracy rekrutują się w Berlinie przeważnie z pośród ludzi młodych, ofiar kryzysu. Ubrani są przyzwoicie i żebractwo uważają za nowy rodzaj fachu; wyciągają dłoń po ofiarę „ale czynią to z pewną dumą. Widząc w sobie ofiary kryzysu, przenoszą na społeczeństwo odpowiedzialność za ten stan rzeczy.

Ludzi w wieku starszym spotyka się dość rzadko wśród żebraków: nie odważają się oni wyjść na ulicę i wyciągać rękę po jałmużnę.

Nowa organizacja Kas Chorych

Likwidacja okręgowych związków Kas Chorych

Z dniem 1 stycznia 1933 r. zlikwidowane zostaną okręgowe związki kas chorych, a ogólnopolski związek kas chorych zostanie przekształcony i otrzyma nazwę: „Związek Kas Chorych”, łącząc wszystkie kasy chorych.

Związek kas chorych, którego organizację określa rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy, zmieniające rozporządzenie o organizacji i funkcjonowaniu instytucji ubezpieczeń społecznych, powołany będzie do koordynowania, usprawniania i uzupełniania działalności kas chorych, oraz organizowania wspólnej akcji kas w zakresie ich ustawowych zadań.

Organami związku są: rada zarządzająca, dyrekcja i komisja rewizyjna. Rada składa się z 22 członków, z których 6-ciu mianuje minister opieki społecznej, zaś 16-tu wybiera zgromadzenie wyborcze. W liczbie tych 16-tu 9-ciu będzie wybranych z pośród ubezpieczonych, 7-miu zaś z pośród pracodawców. W skład dyrekcji wchodzi: dyrektor i lekarz naczelny, względnie ich zastępcy. Dyrektora powołuje i zwalnia rada zarządzająca. Uchwała taka wymaga jednak zatwierdzenia ministra opieki społecznej. W skład komisji rewizyjnej wchodzi trzech członków wybranych: jeden z pośród ubezpieczonych i dwóch z pośród pracodawców, oraz jeden członek mianowany przez ministra opieki społecznej.

Do likwidacji okręgowych związków kas chorych, ogólnopolski związek kas chorych wyznacza swych delegatów, którym dotychczasowe władze przekazują majątek, księgi i akty likwidujących się związków. Czynności likwidacyjne okręgowych związków kas chorych rozpoczęły się z dniem ogłoszenia nowego rozporządzenia.

Święto lotnicze

W związku z odsłonięciem pomnika ku czeli poległych lotników, odbędzie się w Warszawie w dniach 10, 11 i 12 bm. pierwsze ogólnopolskie święto lotnicze.

Program święta przewiduje m. in. zjazd pilotów i obserwatorów rezerwy z całej Polski. Uczestnikom zjazdu ministerstwo komunikacji przyznało 50 proc. zniżki na kolejach w obie strony, niżka podzielona będzie w ten sposób że uczestnicy zjazdu po przybyciu do Warszawy za biletami normalnymi otrzymają w biurze zjazdu bezpłatne bilety powrotne. Biuro zjazdu, które się mieścić będzie w lokalu Aeroklubu R. P., Krakowskie Przedmieście 11, wydać będzie bezpłatne bilety powrotne tylko za okazaniem imiennego zaproszenia na zjazd.

Stan bezrobocia

Według ostatnich danych państwowych urzędów pośrednictwa pracy z całej Polski na dzień 29 ubm. po raz pierwszy od szeregu miesięcy zanotowano wzrost bezrobocia. Liczba bezrobotnych wynosiła w tym dniu 146.982 osób, t. j. o 1.014 osób więcej, niż w tygodniu poprzednim. Wzrost bezrobocia w związku z nadejściem okresu zimowego zanotowany został w roku bieżącym w tym samym mniej więcej czasie, co w latach ubiegłych.

Nowe dwuzłotówki

Zostały puszczzone w obieg nowe monety dwuzłotowe, których obustronny rysunek nie różni się od rysunku na monetach dziesięciozłotowych.

Nowe dwuzłotówki są niewiele mniejsze od pięćdziesięciogroszówek. Brzęgi nowej monety są karbowane, przez co stają się trudniejsze do podrobienia.

Również mało kobiet widzi się wśród żebraków; zapełniają one zato szeregi prostytutek. Dzielnie centralne, okolice dworca Zoologicznego roją się od przedstawicieli tej drugiej formy żebractwa.

Odrębną postacią żebractwa w Berlinie są zespoły muzyczne, które koncertują na ulicy, na podwórzach, na placach.

Wśród żebraków berlińskich znajdują się niekiedy i byli oficerowie armji cesarskiej. Ci uprawiają nowy zawód w sposób bardziej dyskretny, wizytują noce restauracje, bary, kabarety, gdzie zwracają się do gości z krótkim, ale wymownym apelem.

Po ustąpieniu Ministra Zaleskiego

Długoletni minister spraw zagranicznych RP. p. August Zaleski ustąpił ze swego stanowiska, po przeszło sześciolatej pracy na tym posterunku.

Przed zawarciem traktatu handlowego z Austrią

Na rokowania z Austrią w sprawie zawarcia nowego traktatu handlowego, któryby zastąpił traktat w 1922 r. wyjechała do Wiednia delegacja polska.

Na marginesie tych rokowań zaznaczyć przede wszystkim należy, że stosunki gospodarcze między Polską a Austrią oparte są dotychczas na umowy handlowej o obustronnej klauzuli największego uprzywilejowania.

Rynek austriacki do niedawna jeszcze odgrywał dużą rolę w naszym wywozie zwłaszcza trzody chlewnej, jaj i węgla. Dążąc do poprawy swego bilansu handlowego, Austria do prowadziła do podpisania w dniu 6 lutego b. r. protokołu, który urzeczywistnił zasadę, że w odniesieniu do Polski bilans handlowy ma być doprowadzony do równowagi, przy czym jednak eksport naszego węgla do Austrii nie miał być uwzględniony przy ustalaniu tej równowagi.

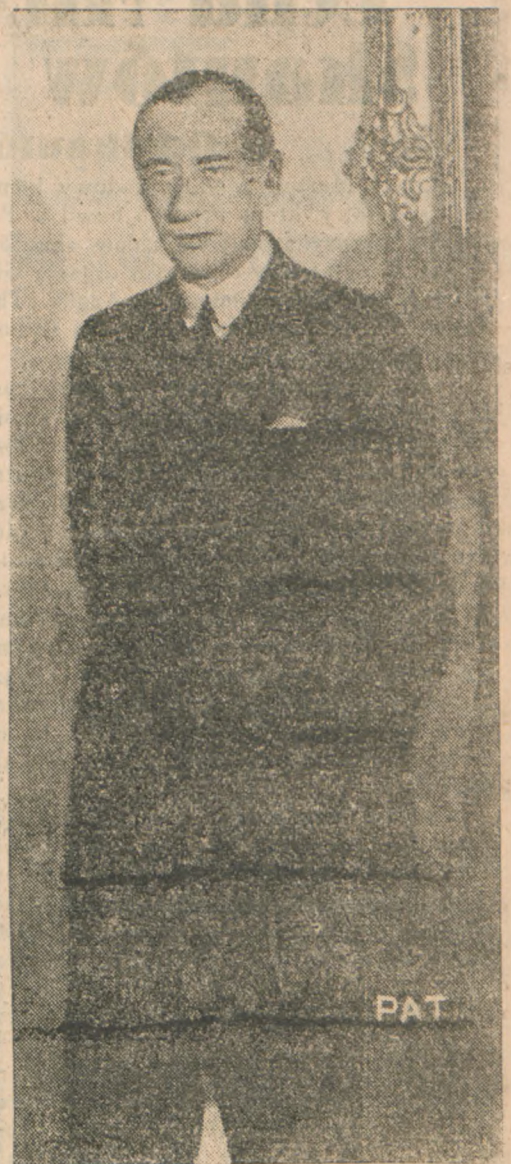
Tymczasem na rynku węglowym nasz eksport stanowi najpoważniejszą pozycję, decydującą o aktywności naszego bilansu handlowego z Austrią. Cyfra 3 zgórą milionów tonn węgla, wywożonego do Austrii przez Polskę w latach 1928 i 1929, zredukowana została w ubiegłym roku do 1 miliona 974 tys. tonn. W

roku bieżącym ścisła reglamentacja przywozu węgla do Austrii ograniczyła wywóz naszego węgla do 40 proc. dotychczasowej normy, jakkolwiek energiczna akcja naszych czynników miarodajnych i sfer zainteresowanych złagodziła do pewnego stopnia powyższy stan rzeczy.

W tych warunkach Polska przystępując do rokowań handlowych z Austrią wysuwa przede wszystkim żądanie co do zabezpieczenia odpowiadających naszym potrzebom kontyngentów węglowych i usunięcia wszelkich trudności stosowanych przy wywozie węgla do Austrii. Na drugim planie miałyby się znaleźć kwestja utrzymania obecnego stanu rzeczy co do sposobu rozdzielania kontyngentów na nierogaciznę w wywozie do Austrii. Polska chętnie godzi się na umożliwienie Austrii wyrównania bilansu handlowego, z tem jednak zastrzeżeniem, że eksport węgla polskiego do Austrii miałby być wyodrębniony z równowagi wzajemnego bilansu.

Należy przypuszczać, że pertraktacje wiedeńskie dadzą wyniki dodatnie i że już w najbliższym czasie traktat handlowy polsko - austriacki zostanie zawarty.

Minister Józef Beck

Następcą p. Augusta Zaleskiego na stanowisku ministra Spraw Zagranicznych RP. mianowany został dotychczasowy podsekretarz stanu p. Józef Beck. Józef Beck od szeregu lat należy do najbliższych współpracowników Marszałka Piłsudskiego, który stale powierza mu najbardziej odpowiedzialne misje i zlecenia.

Czerwony arsenał bojowy w Sowietach Gdy Komintern da znak do wymarszu...

Po wykluczeniu 24 opozycjonistów z partii komunistycznej w ZSSR dokonano całego szeregu aresztowań, o których wprawdzie prasa sowiecka zamilczała, ale nie mniej opinia publiczna zdołała się o nich dowiedzieć.

Pierwsze wiadomości o jakiejś tajemniczej nielegalnej frakcji wewnątrz partii doszły do uszu moskiewskich agentów G. P. U. (policji politycznej) z Syberji. Agent GPU Zakowski referował o organizacji „robotniczo - chłopskiej grupy”, która w roku bieżącym w maju wydała w Nowosibirsku pierwszą ulotkę, w której domagała się, aby Stalin opuścił swe stanowisko i aby zwołany został nadzwyczajny zjazd sowiektów. Niemal równocześnie takie same ulotki pojawiły się również na Ukrainie, tylko że ukraińskie ulotki zawierały również wezwanie do strajków i sabotażu na kolejach.

Zupełnie niespodziewanie i jak się zdaje niezależnie od innych wypadków moskiewskiemu Politbiurowi wręczono zbiorowe oświadczenie, podpisane przez osiemnastu członków partii, domagające się natychmiastowego ustąpienia Stalina, jako głównego winowajcy runięcia „planowego budownictwa”.

Pomiędzy innymi aresztowano nawet kilku dowódców armji i inne osobistości wojskowe. Również na Syberji aresztowano szereg osób.

To stwierdzone wrzenie w czerwonej armji, aby docenić należycie, warto pobieżnie bodaj przejrzeć ostatnią broszurę księcia Trubeckiego p. t.: „Czy Z. S. R. R. się rozbroją?”.

Pacyfizm — towarem na eksport

Autor wykazuje, że Sowiety, które domagają się w Genewie powszechnego rozbrojenia wszystkich narodów — same dokonują najwyższych wysiłków w kierunku powiększenia swych zbrojeń. Rosja czerwona uważa bowiem pacyfizm jako towar na eksport, przeznaczony dla krajów kapitalistycznych w celu osłabienia ich, co ułatwi jej przeprowadzenie rewolucji światowej.

Rykowski, b. prezydent Rady Komisarzy Ludowych w mowie swej z 4 listopada 1925 oświadczył: „Nasza armja czerwona jest strażą przednią kominternu (III Międzynarodówki) i gdy chwila właściwa nadejdzie na znak kominternu, rozpocznie swój wielki marsz zwycięski, który stanowić będzie epokę w historii”.

Stalin zaś mówi: Nie wolno nam zapomnieć o słowach Lenina, że „w naszym dziele trzeba umieć odkładać wojnę ze światem kapitalistycznym, — wojnę nieunikniłą, do chwili kiedy rewolucja proletariatu dojrzeje w Europie — lub do chwili, kiedy rewolucja dojrzeje w krajach kolonialnych, lub wreszcie do momentu, kiedy

państwa kapitalistyczne zaczną się bić między sobą.

Nie są to tylko słowa, lecz i czyny realne.

Propaganda wojny

„Jest to faktem — mówi Niemiec Trachtenberg w książce swej „Rothes Russland“ (Berlin 1931), że w Rosji obecnej nie można nigdy uniknąć widoku żołnierzy. W każdym mieście widać nieustanną ożywioną działalność militarną i mimowoli narzuca się pytanie, czy Rosja prowadzi już teraz wojnę? Wszędzie są tylko żołnierze, żołnierze i żołnierze!

Emil Schreiber, który zwiedzał Rosję w lecie 1931 pisze: W żadnym państwie świata, nawet w Niemczech, po których podróżowałem na rok przed wybuchem wojny — nie widziałem tylu żołnierzy, ilu w Rosji sowieckiej! Militarizm panuje wszędzie: gazety, książki, radio — cała propaganda jest na usługach wojny! Żołnierze są dobrze ubrani, dobrze wykwapowani, dobrze nakarmieni. Jeśli przejeżdżamy przez Rosję, widzimy na każdym kroku na polach i w lasach, wzdłuż szyn kolejowych

— namioty wojskowe i manewry kawalerji, artylerji i tanków.

Milljardy na zbrojenia

Budżet militarny Rosji choć równie skonstruowany jak i niemiecki, pozwala jednak wyrobić sobie pewne pojęcie o nieustannym postępie militaryzacji Rosji. W roku 1922—23 budżet ten nie przekraczał 244 milionów rubli, lecz już w 1929 osiągnął 1 miliard i 125 milionów rubli, a w roku bieżącym 1 miliard 400 milionów rubli, co stanowi około sześciu miliardów złotych!

Do tej oficjalnej gigantycznej sumy należałoby doliczyć jeszcze wszystkie tajne kwoty, oraz takie pozycje, jak fundusze dyspozycyjne Ossoawjachim i Autoford — na sowieckie P. W. młodzieży, przemysł militarny, drogi strategiczne itd.

Podczas gdy w państwach kapitalistycznych gazety komunistyczne głoszą rozbrojenie nieograniczone i rozkrzyczany pacyfizm — to w Rosji państwo czerwone wzbrania wszelkiej propagandy pacyfistycznej i antymilitarnej, a żołnierze są kastą wyłącznie uprzywilejowaną.

Zasadnicze cele wychowania państwowego

Do czego zmierza zmiana ustroju Szkół Akademickich

Od pewnego czasu prasa opozycyjna obydwoich skrzydeł alarmuje opinię wiadomościami o przygotowanym przez ministerstwo oświaty rzekomym „zamachu” na autonomje uniwersytecką. Są to alarmy tylko, obliczone na pewien tani efekt i podyktowane względami ubocznymi, lecz nie istotnymi.

Minister Jędrzejewicz w ostatnim swym wywiadzie stwierdził, że projekt reformy ustawy szkół uniwersyteckich nie zmierza bynajmniej do ograniczenia swobody nauki i nauczania, i akademickie szkoły pod tym względem pozostają zupełnie autonomne. Formalnym tego wyrazem będzie swobodny wybór dziekanów przez fakultety. Dziekan w godności swej przez nikogo zatwierdzani nie będą.

Ale wyższe zakłady naukowe, prócz nauki i nauczania, spełniają inne jeszcze funkcje. Wychowują one młodzież, z której wyrasta przyszła warstwa kierownicza państwa i społeczeństwa. Spełniają one również funkcje gospodarczo - administracyjne, dysponując wielomilionowymi funduszami, dostarczającami przez Skarb Państwa, i w jednym i drugim zakresie Państwo nie może wyrzec się ingerencji przez swego ministra oświaty, który ponosi całkowitą odpowiedzialność zarówno za wychowanie młodzieży na wszystkich stopniach wychowania publicznego, jak i za wydatkowanie grosza publicznego, przeznaczonego na cele oświaty. Nowa ustawa o szkołach akademickich ma nadzieje osiągnąć scharmonizowanie pracy wy-

chowawczej i znormalizowanie żądań administracyjno - gospodarczych, przez znaczne rozszerzenie uprawnień rektora i zarazem przez obciążenie go większą odpowiedzialnością. Uprawnienia rektora mają być rozszerzone kosztem senatu. Okres urzędowania rektora (obecnie — roczny) ma być znacznie przedłużony. Rektor ma być zatwierdzany na swem stanowisku przez władze. Wynika stąd jasno, że rektor będzie na gruncie wyższego zakładu naukowego wyrazicielem i wykonawcą idei wychowania państwowego młodzieży, którego odpowiedzialnym kierownikiem jest minister.

Oczywiście w tym punkcie zamierzona reforma narażona będzie na najgwałtowniejsze ataki ze strony opozycji. Że jednak zatwierdzenie rektora jest koniecznością państwową, na to dawno już odpowiedziało życie. Faktów, które wskazywały na tę konieczność, mieliśmy w przeszłości dalszej i bliższej niemało. Bezstronna opinia publiczna zrozumie, że zamierzona reforma ustawy uniwersyteckiej jest jednym z etapów na drodze uporządkowania naszego ustroju państwowego i scharmonizowania pracy w poszczególnych jej dziedzinach.

Wychowanie publiczne w Polsce musi być jednolite. Zadaniem jego jest dać Polsce dzielnych obywateli, którzy różnić się mogą pomiędzy sobą stopniem uzdolnień i wykształcenia, ale nigdy nie stopniem ustosunkowania się swego do poczucia obowiązku wobec państwa. Żadna uczelnia w Polsce nie może być na tyle

„autonomiczna”, by mogła pomijać lub lekceważyć zasadnicze cele i postulaty wychowania państwowego. Tembardziej niedopuszczalne jest to w uczelniach akademickich, przygotowujących przyszłą elitę kierowniczą państwa i społeczeństwa.

Prawo ministra oświaty do wglądu i kierownictwa pracami uczelni wyższych w zakresie wychowawczym i administracyjno - gospodarczym jest przeto aksjomatem w ustroju państwa nowoczesnego. Żadne balamutwa rzekomego „wolnościowego”, którymi w zwalczaniu projektu zmian w ustawie uniwersyteckiej szermować będą ci czy inni nie powinna nam tej prawdy prostej i jasnej zaciemniać.

Aresztowania komunistów

przed „świętem rewolucji”

W związku z proklamowaniem przez komunistów „świętem” w dniu 7 listopada z okazji 15 rocznicy rewolucji bolszewickiej — policja warszawska aresztowała przed dwoma tygodniami „komitet redakcyjny”, składający się z kilkunastu osób, który miał za zadanie przygotowanie ulotki i broszur na „święto”.

Po aresztowaniu wymienionego komitetu zawiązał się drugi, został on jednak również zlikwidowany.

Echa Międzynarodowego Złotu Skautów Wodnych w Garczynie

Od Skautów Polskich można się wiele nauczyć

Hubert Martin, międzynarodowy komisarz skautowy, który ostatnio bawił w Polsce na międzynarodowym zlocie skautów wodnych, ogłasza w oficjalnym organie Głównej Kwatery Skautowej w Anglii „The Scouter” swoje wrażenia z pobytu w Polsce. Oto, co pisze p. Hubert Martin:

„Gdy przejechałem przez granicę (spalem), przyłączył się do mnie polski skaut, który podczas całego mego pobytu w Polsce, był moim „kuzynem”. Podobnego strażnika trudno znaleźć, gdyż czuwał on przy drzwiach mego przedziału jak wierny pies czekając cierpliwie na moje ukazanie się. O godz. 8 rano przyjechaliśmy do Katowic. Tu oczekiwał mnie już komisarz zagraniczny dh. Wołkiewicz, z którym udaliśmy się następnie do przewodniczącego Związku Harcerstwa Polskiego p. wojewody Grażyńskiego. O nim chciałbym mówić to, co mówią inni znakomici ludzie „jest mały, ale mądry”.

Podczas trzydniowej wycieczki krajowej odwiedziłem Kraków i Warszawę. Złożyłem także przelotną wizytę harcerskiej szkole instruktorskiej na Buczu, gdzie właśnie rozpoczęła się międzynarodowa konferencja skautek. Z Warszawy pojechaliśmy na zlot skautów wodnych do Garczyna. Tam doznałem nadzwyczaj serdecznego przyjęcia.

W obozie było około 1000 skautów i reprezentacje 7 narodowości, w tem i reprezentacja skautów morskich z Anglii (Norwich). Nigdy nie będę mógł dostatecznie odwdziżyć się wszystkim za doznana uprzejmość. Znalazłem trochę czasu na zwiedzanie obozu i zapoznanie się z chłopcami. Wszędzie spotkałem się z tłumem rozśmianych twarzy. Położenie obozu było wspaniałe: piaszczysty grunt, orzeźwiająca powietrze lasu i śliczne jezioro złożyły się na piękną całość.

Wielkie wrażenie wywarł na mnie duch skautowy, którym owiani byli polscy skauci. Godne podziwu były także kajaki, wykonane całkowicie własną ich pracą. Od skautów polskich można się niejedno nauczyć. Trudno stanąć z nimi do walki, gdyż wiedza ich i miłość do kraju i morza, daje im w tej dziedzinie zupełną przewagę. Ich kajaki, to prawdziwe łodzie sportowe. Wszystkie te różne konkurencje w zawodach były istotnie próbą skautów wodnych to też wspaniałe były w rezultacie wyniki pracy wszystkich zawodników.

Największą popularnością cieszyły się zawody żeglarskie w Chojnicach. W miesiącu panował nastrój świąteczny. Regaty zorganizował chojnicki yacht-klub, który nie szczędził pracy i wysiłku, aby wszystkich skautów serdecznie przyjąć. Wiał silny wiatr i po dwugodzinnych zawodach żeglarskich skauci wodni Anglii zdobyli 1-sze miejsce. Francja zajęła drugie, a Węgry trzecie miejsce. Publiczność entuzjastycznie oklaskiwała zwycięstwo załogi angielskiej, a orkiestra zagrała nasz hymn: „God save the King”.

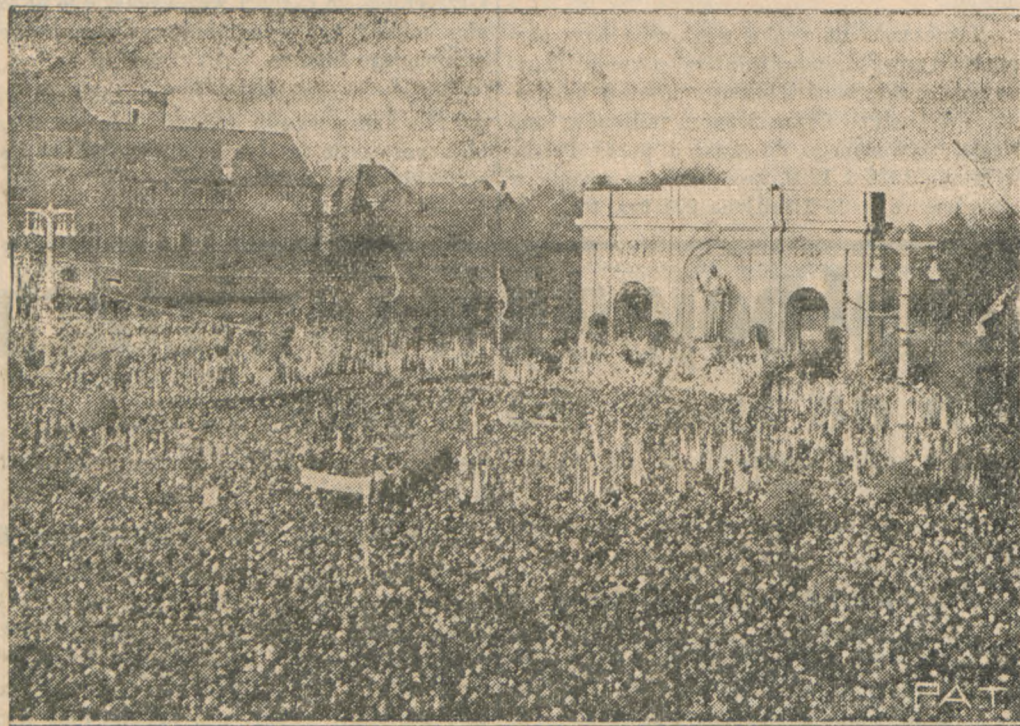
Na zakończenie zlotu odbyła się wycieczka do kilku miast, zorganizowana przez komitet zlotowy. W każdym mieście przybyli na nasze powitanie prezydent miasta i rada miejska. Każde miasto siliło się, aby nas jak najserdeczniej przyjąć. Gościnność polska była bezgraniczna. Wszyscy jesteśmy winni Polsce wielki dług wdzięczności za tak świetną organizację zlotu a specjalnie, za tak wspaniałe przyjęcie. Nie było wypadku zakłócenia radości tym, którzy mieli to szczęście być w Polsce. Chciałbym, aby tak było na całym świecie.

Gdy się zważy dotychczasową powściągliwość p. Huberta Martina w stosunku do harcerstwa polskiego, która polegała nieestety na nieznanym stosunków w Polsce i niedocenianiu wartości polskiego ruchu skautowego, gdy poza tem zważy się nieprzybycie do Polski na tegoroczny zlot międzynarodowy skautów wodnych twórcy skautingu Baden-Powella, który teraz dopiero, po powrocie z Polski jego żony, zapowiada przyjazd swój w roku przyszłym, Polsce zaś i harcerstwu polskiemu poświęca pochlebne wzmianki w redagowanym przez siebie „The Scouter”, — to po przeczytaniu jednego i drugiego przyznać trzeba, że w opinii kierowników światowego ruchu skautowego nastąpiła gruntowna zmiana na naszą korzyść. Nareszcie zaczynają nas doceniać i co ważniejsze zaczynają się z nami liczyć, jako z tymi, którzy w rzemie-

śle nowoczesnego rycerstwa okazują się lepsi od swoich niedawnych mistrzów. Obie tegoroczne imprezy międzynarodowe: zlot wodny w Garczynie i konferencja światowa skautek na Buczu wykazały raz jeszcze naszą żywotność, naszą siłę i masę wartość moralną. Dowiedliśmy, że w wielkiej rodzinie skautowej nie jesteśmy już kopcuszkami, ale pierwsi między pierwszymi. Harcerstwo polskie chlubnie spełniło swój dobry uczynek wobec Ojczyzny.

T. Z.

Pomnik Serca Chrystusa w Poznaniu

W Poznaniu odbyło się odsłonięcie pomnika Serca Chrystusa, wzniesionego na placu między Zamkiem a Uniwersyteciem, w miejscu, na którym dawniej stał zbudowany przez zaborcę pruskiego pomnik Bismarka. Wzniesienie pomnika Serca Chrystusa było spełnieniem ślubu złożonego przez pierwszy zjazd katolicki w Poznaniu na dowód wdzięczności za odzyskaną niepodległość. Pomnik ten zaprojektował architekt Michałowski z Poznania, wykonca zaś artysta rzeźbiarz R. Rożek również z Poznania.

Przed wielkimi uroczystościami katolickimi w Grudziądzu

W uroczystości weźmie udział p. Wojewoda Pomorski i ks. Biskup Okoniewski

Cały Grudziądz katolicki przygotowuje się do wielkich uroczystości, jakie odbędzie się w niedzielę dnia 6 bm. a w których weźmie udział dwaj najwyżsi dostojnicy na Pomorzu: — przedstawiciel rządu p. Wojewoda Kirtiklis i przedstawiciel kościoła św. ks. Biskup Okoniewski.

Pierwszą uroczystością będzie poświęcenie Sierocińca, który jest wielkim dziełem ofiarności tutejszego społeczeństwa. Druga uroczystością będzie wprowadzenie ks. proboszcza radey Partyki.

Niewątpliwie dzień ten stanie się dniem wielkiej manifestacji uczuć religijnych i narodowych. Grudziądz nie tak głęboko przywiązany do wiary świętej kościoła i państwa polskiego, zamianifestują swe uczucia wobec wyższych przedstawicieli, oraz zgoutają im godne przyjęcie.

Niezawodnie w dniu tym na wszystkich budynkach powiewać będą sztandary o barwach państwowych i kościelnych na znak uroczystości i radości jaka w dniu tym gościć będzie w sercach naszych.

Do ogółu rolników pomorskich

W zrozumieniu ciężkiego położenia rolnictwa organizują wszystkie organizacje rolnicze Rzeczypospolitej „Tydzień Rolniczy” w czasie od 7 do 13 listopada rb.

Zadaniem naszym jest; zaduoścuzynić wmaganiom, być karnemi członkami.

1. zadokumentować solidarność i siłę rolnictwa
2. omówić nasze położenie
3. domagać się u Władz Państwowych uwzględnienia postulatów mających na celu ulżenie katastrofalnej sytuacji rolnictwa w Polsce.

W tym celu powinno odbyć się w każdym Kółku Rolniczym nadzwyczajne zebranie.

Materiał do wygłoszenia referatu nadesłany w swoim czasie. Zbiorowe zebrania z po-

wyższym porządkiem obrad, na które przybędą specjalni referenci i członkowie Zarządu Powiatowego, odbędzie się według załączonego rozkładu.

Zwracamy się do Panów z gorącym i usilnym apelem, aby dołożyli wszystkich starań do licznego i punktualnego przybycia członków. W naszym ręku jest zadokumentowanie istotnego stanu rzeczy i nasz byt. Nie możemy się stale oglądać na pomoc zzewnątrz, a sami sobie radzić, dozywając z własnego środowiska jaknajwięcej energii twórczej, która nam jedynie pomóc może. Nie krytyka, a wiara i praca wspólnym wysiłkiem, da nam lepsze jutro.

Sytuacja poważna, wymaga od nas jeszcze większego wysiłku abv ze spokojem i god-

ROLNIKU! DANIETA!

o składkach ogniowych. W razie pożaru nie otrzymasz odszkodowania, jeżeli będziesz zalegał z eskładkami!

4477

Wicestarosta morski p. Teodor Bolduan objął urządowanie

Ze zmianą starostów powiatu morskiego nastąpiła jednocześnie zmiana wicestarostów. P. Tadeusz Borowski został przeniesiony do wydziału samorządowego w Województwie pomorskim a na jego miejsce przybył w ub. środę do Wejherowa b. sekretarz osobisty p. Wojewody Kirtiklisa p. Teodor Bolduan.

Nowy wicestarosta morski p. Bolduan jest Kaszubą, urodzony w Kościerzynie, jest żonaty, liczy obecnie 31 lat i posiada 12 letnią praktykę w administracji państwowej. Przez 10 lat pracował w Kościerzynie w starostwie powiatowym a przez ostatnie dwa lata zajmował stanowisko osobistego sekretarza p. Wojewody.

Nowego wicestarostę poznaliśmy choć powierzchownie ale z najlepszej strony z towarzyszenia podczas częstych wizyt na Wybrzeżu p. Wojewodzie, słyszeliśmy też o jego pracowitości i obowiązkowości. W powiecie morskim nie napotka p. Bolduan w dalszej swej pracy na trudności, nowy teren nie będzie mu obcy, wszakże tu na Kaszubach urodził się, wychował i tu pracował, zatem zna tę ziemię, jej dobre i złe strony, jej zalety i przywary, radości i smutki.

A więc dziś gdy przypada nam w udziale powitać wicestarostę powiatu morskiego, życzymy Mu, by w pracy tej znalazł tyle zadowolenia ile powiat korzyści, by wśród współpracowników cieszył się szacunkiem i przyjaźnią a wśród społeczeństwa — uznaniem.

Zbrodniczy zamach na pociąg w Tczewie

W ub. środę doszłoby nieomal w Tczewie do groźnej katastrofy kolejowej. Pomiędzy mostem kolejowym przy ul. Skarszewskiej i mostem prowadzącym do Strzelnicy, nieznanymi złoczyńcy dokonali zamachu zbrodniczego na pociąg osobowy odchodzący z Tczewa do Bydgoszczy o godz. 23,12, układając na szyny próg kolejowy.

Maszynista spostrzegł przeszkodę i w porę zatrzymał pociąg.

Władze śledcze wszczęły energiczne dochodzenia.

Jak zapobiegać katarom?

Rozpoczyna się znowu okres w którym katar są na porządku dziennym i w którym nieszczęśliwie jeden z naszych bliźnich obnosi mniej lub więcej zacierzawiony nos. W jaki jednak sposób można się ustrzec przed tą plagą?

W celu zmniejszenia skłonności do kataru, należy się przedewszystkiem odpowiednio harutować i przyzywczając także błonę śluzową nosa do wdychania każdego powietrza, wszakże jedno, czy ciepłego, czy zimnego bez zasłaniania nosa chusteczką lub szalem. Każdy z nas ma możliwość zaobserwowania, że ludzie przebywający wiele na powietrzu, nawet w czasie mrozu, rzadko kiedy dostają kataru. Jeśli jednak pomimo wszystko nie zdołaliśmy uniknąć przeziębienia, wówczas wskazaniem jest szybkie przeciwdziałanie, gdyż ustrój osłabiony do pewnego stopnia katarom, jest wysoce podatny dla innych chorób. Łatwo mianowicie przyłącza się do kataru kaszel, chrypka, niezbyt oskrzeli. Należy wtedy wesprzeć ustrój w jego walce z chorobotwórczymi bakteriami. W pierwszym rzędzie odpowiadają temu zadaniu tabletki Aspiryny, które przywracają zakłóconą równowagę obiegu krwi i wspierają skutecznie ustrój w jego walce obronnej.

Z ruchu harcerskiego

W ciągu ostatnich dwóch dni odbył się w Warszawie pod przewodnictwem woj. Grażyńskiego zjazd Naczelnej Rady Harcerskiej. Na zjeździe omówiono wyniki letniej akcji Z. H. P., ustalono program prac na okres zimowy, ponadto zaś przedyskutowano szereg aktualnych zagadnień życia harcerskiego. Termin walnego zjazdu Związku Harcerstwa Polskiego ustalono na dni 22 i 23 kwietnia 1933 roku.

nością radzić wspólnie i domagać się ulgi. Organizacja nasza domaga się od wszystkich członków wypełnienia kardynalnych podstaw obowiązków względem nietylko rolnictwa, ale także Państwa Polskiego. Za zgodność Ziemiński, instruktor pow. PTR. Prezes (—) Schedlin Czarliński.

HOTEL ROYAL
WARSZAWA CHMIELNA 31
OGRZEWANIE CENTRALNE
TELEFON I WODA BIEŻĄCA
W POKOJACH (76-1)
CENY NISKIE. BEZPŁATNY GARAZ.

„SWIATOWID“ Dziś i codziennie
 Rekord powodzenia! Najweselejszy program podwójny sezonu
I. Flap i Flap w przeboju „Ich dole i niedole“
II. Dobroczyńca ludzkości z Buster Keatonem.

KRONIKA

Sobota 5 listopada **TORUŃ**
Kalendarzyk rzym.-kat.
 Piątek Karola
 Sobota Zacharyusza i Elżbiety

— Stan wody w Wiśle z dnia 3. 11.: Zawichost +0.97, Warszawa +0.92, Toruń +0.77, Fordon +0.81, Chelmno +0.68; Grudziądz +0.88; Korzeniewo +1.08, Piekło +0.30; Tezew +0.24; Einlage +1.10; Schiewenhors +2.42.

— Nocny dyżur aptek. W śródmieściu dyżuruje do środy dnia 9 bm. włącznie apteka Centralna ul. Chelmińska. Na Bydgoskim Przedmieściu dyżuruje Apteka św. Anny, ul. Mickiewicza 98 (dyżur codzienny od godz. 22.30); na Mokrem Apteka pod Łabędziem ul. Kościuszki 15.

Repertuar Teatru Miejskiego:
 Piątek 4 bm. godz. 17 „Pochód duchów“
 Piątek 4 bm. godz. 20 „Zoneczka z Variete“
 Sobota, 5 bm. godz. 20 „Dzika pszczoła“

Repertuar kin:
 Palace — Trader Horn.
 Światowid — „Ich dole i niedole“ z Flap i Flapem i „Dobroczyńca ludzkości“ z Buster Keatonem.
 Lux — „Wyspa tajemnic“.
 Mars, ul. Warszawska — „Pocalunek słonia“ i „Król stepów“.
 Corso — „Bicz prawa“ i „Jim, postrach przelotny“.

KINO „MARS“ i „LUX“
 ul. Warszawska ul. Strumykowa
W dwóch kinach jednocześnie!
 Król tenorów świata! Chłuba Polski!
JAN KIEPURA
 w swoim najlepszym i najnowszym filmie dźwięk.
„PIEŚŃ NOCY“
 Film, który bije rekord i pozostawia zachwyt wszelkich stolic świata.
 Ceny w obu kinach jednakowe: Łoża 1,90 zł., I. miejsce 1,50, II. miejsce 90 gr.
 Passe-partout i wszelkie zniżki bezwzględnie nieważne.
 Początek w kinie „MARS“ o godzinie 5, 7 i 9-tej w niedzielę i święta o godz. 3, 5, 7 i 9-tej.
 W kinie „LUX“ każdy seans 20 minut później.

Z miasta
 — Osobiste. Z dniem 31 października br. objął urządowanie nowomianowany sekretarz osobisty pana Wojewody Pomorskiego asesor Tadeusz Ziółkowski.

— Kronika kościelna. Porządek nabożeństw w niedzielę 6 bm. w kościele św. Jana jest następujący: godz. 7 cicha msza św. Godz. 8 msza św dla dzieci szkolnych. Godz. 9 gimnazjalna. Godz 10 suma z wystawieniem (I niedz). Godz. 11.45 nabożeństwo niemieckie. Godz. 15 nabożeństwo z wystawieniem, kazanie i procesja.

— Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet zawiadamia pp. członkinie, że Świątelnia Związku przy ul. Łazińskiej 24 jest czynna we wtorki, czwartki i soboty od godz. 17. (07771)

— Konkurs Yo-Yo. Sekcja Towarzystwa Rodziny Wojskowej wraz z sekcją Towarzystwa Przystosowania Wojskowego Kobiet urządza w sobotę dnia 5 listopada br. o godzinie 20 w Kasyne Garnizonowej przy ul. Żeglarskiej 8 dancing-brydż z tombolą i konkursem yo-yo. Wstęp zł 1. (05873)

— Związek Towarzystw Restauratorów na Pomorzu, Komunikuje wszystkim członkom i zainteresowanym, że z dniem 1 listopada br. przeniesiono biuro Zw. Tow. Rest. na Pomorzu oraz Towarzystwa Rest. w Toruniu — z ul. Franciszkańskiej 13 — na ul. Szeroką nr. 1-3 I ptr. (wejście z ul. Przedzamec 17) — obok Strzelnicy, dom p. Germanna (03857)

— Bazar na rzecz ubogich parafji św. Jana odbędzie się staraniem Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w niedzielę dnia 6 bm. w salach Dworu Artusa. Początek o godz. 3-iej. Na program złożą się: występy chóru, tańce dzieci, koncert orkiestry wojskowej i loterja fantowa. Ceny niskie. Komitet pań uprasza PT Publiczność o poparcie tej imprezy, której celem jest uzyskanie funduszy na gwiazdkę dla rzesz biedaków, starców i sierot.

— Echa afery poborowej. Przytrzymany w związku z aferą poborową p. Stanisław

Na rzecz najbiedniejszych

W tych dniach odbyło się zebranie Komitetu Pań Towarzystwa Prawniczego w Toruniu, zwołane z inicjatywy p. Anny Szyszkowej, żony prezesa Sądu Apelacyjnego w Toruniu, a w którym udział wzięły pp. prezesowa A. Szyszkowa, wicewojewodzina d-wa Seydlitzowa, prokuratorowa Jawornikowa, wiceprezesowa Klankowa, Wiszniewska i Sobolewska, mec. Zaczekowa, sędziny Kurkowska, Kruszyńska, Kolarzowa, Osten-Sackenowa, Mozłowska, Stachowska, Pietrykowska, Kłodnicka, Łubkowska, wiceprokuratorowa Zembruska i Walecka, oraz pp. prezes Sądu Apelacyjnego Szyszko, mec. dr. Jezierski,

sędzia S. O. dr. Piziewicz i aplikant Chudziński.

Komitet postanowił urządzić dnia 12 b.m. w salach Oficerskiego kasyna garnizonowego w Toruniu herbatkę z tańcami: brydżem, z której czysty dochód postanowiono ofiarować na rzecz najbiedniejszych naszego miasta.

Komitet w związku z zbliżającą się zimą pragnie przyjść z pomocą tym najbiedniejszym, pozbawionym jakiegokolwiek możliwości zarobkowania i pomocy.

Inicjatywa komitetu spotka się niewątpliwie z uznaniem ze strony całego społeczeństwa i znajdzie naśladowców.

Z życia Związku Strzeleckiego
Informacyjne zebranie Oddziału Kadrowego

W lokalu „Federacji“ przy ul. Mostowej odbyło się w ub. czwartek informacyjne zebranie Oddziału Kadrowego Związku Strzeleckiego. W zebraniu wzięło udział około 100 członków.

Zagaił zebranie prezes Oddziału p. Kandyba, witając przedstawicieli Zarządu Grodzkiego oraz licznie zebranych członków. W dalszym ciągu zebrania przemawiali prezes Grodzki Czarnik, który zwrócił się z apelem do młodzieży przedpoborowej o udział w ćwiczeniach pracach P. W., jakie prowadzi ZS., oraz oficer sztabu Z. S. Bobola, wskazując na rolę

Związku Strzeleckiego w ogólnej akcji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, i wreszcie komendant Oddziału Kadrowego Ejme, który przedstawił program zajęć oddziału, obejmujący najbliższe dni, przy czym zwrócił się do zebranych o gremjalne i pilne uczestniczenie na ćwiczenia. Komendant Ejme zawiadomił zebranych również o otwarciu nowej świetlicy Z. S., które nastąpi w najbliższym czasie.

Po omówieniu szeregu spraw wewnętrzno-organizacyjnych zebranie zamknięto. Zebranie zakończono odpiewaniem „Nie rzucim ziemi“.

Ważne uchwały zjazdu delegatów
Okręgowych Związków Sportowych

W tych dniach odbył się w Toruniu — jak już donosiliśmy — zjazd przedstawicieli Pomorskich Okręgowych Związków Sportowych. Przewodził obradom kpt. Laurentowski.

W czasie obrad wygłosił referaty pp. mjr. dr. Chyrczowski p. t. „o badaniach lekarskich“ i kpt. Laurentowski p. t. „Sporty w obecnych warunkach“.

Nad referatami wywiązała się obszerna dyskusja, w wyniku której powzięto następujące uchwały:

1) Przeprowadzenie prób o P. O. S. przez ludzi fachowych w obecności przynajmniej jednego delegata Okr. Urzędu lub osoby wy-

znaczonej przez Okręgowy Urząd WF i PW.

2) Zjednoczenie wszystkich związków Okręgowych, tymczasowo na terenie Pomorza, w jeden związek sportowy, przez co kluby miałyby zmniejszony wydatek opłacania składek za swych członków do różnych związków

3) Popieranie jedynie klubów i stowarzyszeń, należących do Okręgowych Związków w miarę możliwości udzielanie im pomocy.

4) Delegowanie na kursa wychowania fizycznego, tylko tych, którzy przedstawiają gwarancje, że po ukończeniu poświęcą się wychowaniu młodzieży.

Pepiński z Torunia został zwolniony z aresztu śledczego. P. Pepiński, jak to stwierdzono w czasie dochodzeń, nie ma z tą aferą ani z aresztowanymi nic wspólnego.

— Strzelanie o POS. Odbędzie się w dniach 8 i 10 bm. od godz. 16—19 na strzelnicy małokalibrowej PW (magazyn nr. 3) przy ul. Wały naprzeciw I komisariatu policji państw. Strzelanie będzie przeprowadzone na 25—35 metrów.

— Sucha zaprawa narciarska. Okręgowy Ośrodek Wychowania Fizycznego w Toruniu organizuje specjalne ćwiczenia narciarskie — które odbywać się będą w sali Szkoły Podchorążych Artylerji we wtorki, piątki od godz. 17—18. Celem zaprawy narciarskiej jest przygotowanie do sezonu narciarskiego wzmocnienie ogólnej sprawności organizmu przy pomocy specjalnej gimnastyki narciarskiej. — Pierwsza lekcja odbędzie się 4 bm.

— Bilety miesięczne do kina Mars. Bilety miesięczne dokona Mars na miesiąc listopad sprzedawane będą w kinie Mars z dniem dzisiejszym z tem, że na film „Pieśń nocy“ ze względu na olbrzymie koszty filmowe będą ważne tylko w dni powszednie. Również tylko w dni powszednie ważne są bilety miesięczne z ważnością do połowy listopada.

— Chłopiec zaginął. Dnia 25 b. m. oddalił się z domu rodzicielskiego 14-letni Franciszek Runiewicz, zam. przy ul. Kordeckiego 7. Ponieważ chłopiec nie powrócił, rodzice zawiadomili policję, która wszczęła poszukiwania.

Z teatru

— Przedstawienie dla dzieci. Dziś w piątek dnia 4 listopada br. o godz. 17 (5ej popoł) specjalne przedstawienie dla młodzieży szkół powszechnych po cenach najniższych od 0.30 do 1.30 — Pochód Duchów sztuka w 10 obrazach E. Raupacha, w reżyserji Józefa Cornobisa, z udziałem najwybitniejszych sił zespołu. — O godz. 20 przedstawienie dla wojska. Odegrana zostanie niezwykle wesola farsa duńska w 3 aktach Moellera pt. „Zoneczka z Variete“, wywołująca kaskady śmiechu na widowni dzięki mistrzowskiej grze naszych artystów z pp. Porębską, Luczycką, Cedzyńską, Jaworskim, Lenczewskim, Mazankiem i Ilcewiczem na czele. Abonamenty i passe partout nieważne.

„Palace“ Dziś i dni następne!
 Najwybitniejszy arcyfilm egzotyczny świata!
„TRADER HORN“

Do walki z pornografią

Na akademjach, które odbyły się w Toruniu w ub. niedzielę ku czci Chrystusa Króla, uchwalono rezolucję, wzywającą społeczeństwo do walki z pornografią.

Rezolucja postanawia, zgodnie z opinią powszechną o szkodliwości złej literatury i prasy, której treść, obrazki i artykuły obrażają poczucie wstydu i godności człowieka, a wśród młodzieży rozbudzają chorobliwie wyobraźnię i instynkty zbrodnicze, oraz podkopują zdrowie moralne narodu, nie dopuszczając do domów gorszących pism i książek, i w miarę możliwości przeciwdziałając dalszemu ich rozszerzaniu.

Do władz zwraca się rezolucja z wołaniem gorącym, aby mocą swoich urzędów przeciwdziałały zastraszającym wpływom złych pism, tych szerzycieli wszelkiej zbrodni i występku.

Poranek chopinowski
w szkołach średnich

W auli Państw. Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika staraniem Dyrekcji tego gimnazjum, oraz Dyrekcji Państw. Gimnazjum z niemieckim językiem wykładowym odbył się dnia 29 października wspólny poranek ku czci Fr. Chopina. Pan dyrektor Dutkowski w słowie wstępnym podniósł przełomowe znaczenie Chopina w muzyce wszechświatowej, a szczególnie w twórczości polskiej przez wprowadzenie pierwiastka narodowego. Następnie orkiestra gimnazj. odegrała Preludjum e-moll i Wale a-moll czysto i w odpowiedniej interpretacji. Uczeń kl. VIII A. Biloński wygłosił zwięzły i treściwy odczyt o życiu i twórczości, wieszcza tonów. Uczeń kl. 7 G. Billert wykonał Nokturn es-dur w trudnym opracowaniu Sarasatego na skrzypce, wykazując niezwykłą muzykalność. Uczeń kl. 7 Engler z dobrem zrozumieniem dla muzyki Chopina wykonał na pianie Mazurek cis-moll, Wale as-dur, Etjude as-dur i Preludjum t. zw. deszczowe. Całość poranka przedstawiała się nader sympatycznie, świadcząc o starannym przygotowaniu muzyczno-pedagogicznym.

Ze Związku Pań Domu

W tych dniach odbyło się w sali Kasyna Urzędniczego miesięczne zebranie Związku Pań Domu. Przewodziła obradom prezeska p. Ginek-Wojnorowiczowa. Na wstępie zebrania p. Ryska wygłosiła bardzo ciekawy referat p. t. „Normujmy pracę domową“ nad którym wywiązała się bardzo ożywiona dyskusja.

Następnie postanowiono by sekretariat i biblioteka Zw. Pań Domu czynne były od czwartek od godz. 11—13 w lokalu Kasyna Urzędniczego, ul. Bydgoska 12.

Poza wymienionymi już w poprzednim sprawozdaniu — szeregi nowych firm zgłosiło gotowość udzielania rabatu członkiniom Zw. Pań Domu, a mianowicie firma Mróczkowski (ul. Chelmińska), pralnia Blask (ul. Mickiewicza 80), Papeterja (ul. Mickiewicza 80) oraz drogerja pod firmą Biegański (ul. Mickiewicza nr. 84).

Staraniem Zw. Pań Domu odbędzie się dn. 7 listopada w sali Dworu Artusa wykład p. Ankiewiczowej z Warszawy p. t. „Estetyka życia codziennego“. Prelegentka jest znaną współpracowniczką wielu pism kobiecych oraz kierowniczką działu kobiecego Polskiego Radja. Bilety w cenie 1 zł nabywać można wcześniej w firmie Dalkowska (ul. Szeroka) lub w Księgarni Pomorskiej (ul. Szeroka), albo przy wejściu na salę.

Podatek lokalowy
będzie można spłacać w ratach

Wymiar podatku lokalowego odbywa się obecnie kwartalnie. Każdy posiadacz mieszkania podlegającego opodatkowaniu otrzymuje co kwartał nakaz, wzywający go do pokrycia podatku.

Istnieje zamiar przejęcia poboru i wymiaru podatku lokalowego przez władze skarbowe. Projekt ten jest zupełnie konkretnie rozpatrywany, przy czym wysuwana jest teza w tym kierunku, że wymiar na przyszłość odbywać się będzie nie co kwartał, a raz do roku, przy czym płatnikowi pozostawiona będzie możliwość spłacania podatku lokalowego nawet w ratach miesięcznych.

JEGO KAPRALSKA MOŚĆ

Sędzia Libal uniewinniony

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu sądzony został swego czasu naczelnik Sądu Grodzkiego w Wąbrzeźnie sędzia Libal za pomoc w ucieczce, udzieloną rzekomo adwokatowi Cypiękiemu, na 8 miesięcy więzienia.

Sąd Apelacyjny, który sprawę tę rozpatrywał uchylił wyrok Sądu Okręgowego i oskarżonego uniewinnił.

Na skutek założonej przez prokuratora apelacji, Sąd Najwyższy z powodów formalnych wyrok II instancji uchylił, polecając przeprowadzenie ponownej rozprawy.

Ponowna rozprawa apelacyjna odbyła się w tych dniach. Na wstępie rozprawy, przed otwarciem postępowania dowodowego, prokurator wniosł na podstawie nowej procedury karnej i ostatnio ogłoszonej amnestji o umorzenie sprawy.

Sąd przychylił się do wniosku prokuratora i sprawę umorzył.

Kina wobec dopłat
do biletów na rzecz PCK.

W związku z wprowadzeniem opłat widowiskowych na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża dyrekcje niektórych kin zmieniły ceny biletów w ten sposób, że bilety w cenie 1 zł, od których przypadłaby opłata na rzecz PCK w wysokości 10 gr, zastąpiono biletami w cenie 95 gr., od których opłata ta wynosi tylko 5 gr. Podobnie bilety w cenie 50 gr. obniżono do 49 gr., wobec czego są one w ogóle wolne od dopłaty.

Skutkiem tego przewidywane wpływy z dopłat widowiskowych, przeznaczane na rzecz pogotowia sanitarnego, ulegają znacznemu zmniejszeniu, co utrudnia bardzo akcję Polskiego Czerwonego Krzyża, niosącego pomoc ludności cywilnej na wypadek klęsk żywiołowych lub wojny.

Należy zaznaczyć, że wpływy z tych opłat zastąpić mają dotychczasowe subwencje rządowe dla PCK, które skreślone zostały z budżetu państwa.

W szkole
 i wszędzie, gdzie zbiera się wiele osób, istnieje niebezpieczeństwo zarażenia się przez wydechaniem rozszewanych podczas kaszlu lub kichania zarazków. Chronić się zatem przed gripą, zapaleniem gardła i przeziębieniem zapomocą

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Zuchwałe świętokradztwo w Potulicach

W nocy na 2 bm. dokonali nieznanj sprawy w kaplicy w Potulicach pow. bydgoskiego świętokradztwa. Wiąmywacze dostali się do wnętrza kapliczki za pomocą podrobionych kłuczy, poczem otworzywszy tabernakulum skradli jeden kielich złoty, 2 srebrne lichtarze, monstrancję i biały obrus. Złodzieje uszli z łupem przez nikogo niespostrzeżeni. Świętokradztwo zauważono dopiero drugiego dnia rano. Powiadomiony o włamaniu do kaplicy posterunek policji wszczął natychmiast energiczne śledztwo, które niewątpliwie doprowadzi do ujęcia zuchwałych opryszków. Akcją całą kieruje komenda powiatowa policji państwowej w Bydgoszczy.

Podgórz

Zawody sportowe posterunkowych P. P. o POS. Na boisku sportowym ZS odbyły się w ub. sobotę zawody sportowe posterunkowych PP o POS pod kierownictwem instruktora z Pow. Komendy PW i WF. Do zawodów stanęli posterunkowi z Podgórza, Ołtoczyna, Rozgartów, Silna i Grębocina. Wszyscy uczestnicy wypełnili wymagane warunki uzyskując szczególnie świetny czas w jeździe na rowerach.

Przygotowania do święta wolności w Koziborze. Z inicjatywy p. wójta Rutynowskiego zwołane zostało w ub. piątek do lokalu wójtostwa zebranie przedstawicieli społeczeństwa gminy Kozibór i Mała i Wielka Nieszawka celem ustalenia programu uroczystości z okazji 14 letniej Rocznicy Odzyskania Niepodległości. Zebraniu przewodniczył p. wójt Rutynowski. Po przeprowadzeniu obszernej dyskusji wybrany został komitet, w skład którego weszli pp. Rutynowski, Heinz, Basarewski, Juda, Kowalski, Leuthold, Smolarek, Nalepa, Milarski i Jastrzębska. Uroczystość odbędzie się dnia 13 listopada i zapoczątkowana zostanie wzięciem udziału w mszy św. Wieczorem odbędzie się na sali p. Basarewskiego akademja ze słowem wstępnym deklamacją i odczytem. Po akademji odegra Kółko amatorskie oddziału ZS. przedstawienie pt. „Od klęsk do zwycięstwa”.

Programy radiowe

Piątek, 4 listopada.

Warszawa. 11.40 Przegląd Prasy. 11.50 Komunikat meteorol. 11.58 Sygnał czasu. 12.05 Program na dzień bieżący. 12.10 Muzyka z płyt. 13.20 Urzędowy komunikat P. I. M. 15.40 Komunikat gospodarczy. 15.50 Chwilka lotnicza i przeciwdziałowa. 15.55 Chwilka morska i kolonialna. 16.00 Przegląd wydawnictw periodycznych. 16.15 Angielski (Linguaphone). 16.30 Piosenki w wykonaniu chóru Warsa. 16.40 „Nowoczesna gospodarka stolicy”, prezydent m. st. Warszawy inż. Z. Słomiński. 17.00 Koncert ork. detej. W przerwie ok. 17.25 komunikat Centr. Biura Hydr. dla żegluga i rybaków. 17.55 Program na dzień następny. 18.00 Muzyka lekka. 19.00 Rozmaitości. 19.20 „Przegląd rolniczej prasy krajowej i zagranicznej” z Wilna. 19.30 Feljton pt. „Złorzeczenia i błogosławieństwa”, dr. St. Essmanowski. 19.45 Prasowy Dziennik Radiowy. 20.00 Omówienie koncertu symf. — dr. Alicja Simonówna. 20.15 Koncert symfoniczny z Filharmonji Warsz. Wyk.: Orkiestra filh. pod dyr. K. Wilkomirskiego i A. Uniekij (fort.) 1) M. Karłowicz: Wstęp do dram. „Biała gołąbka”, 2) E. Morawski: Fragment z baletu „Młodość”, 3) S. Prokofjew: 3-ci koncert fortepianowy, 4) I. Strawiński: Symfonia I-sza, 5) Utwory na fortepian solo. W przerwie: Feljton literacki pt. „Sceny widzeń Zapolskiej”, wygl. p. Naglerowa. 22.40 Wiadomości sportowe. 22.45 Dodatek do Prasowego Dziennika Radiowego. 22.55 Urzędowy kom. P. I. M. i komunikat policyjny. 22.00—24.00 Muzyka taneczna.

Wstąpił w szeregi LOPP.

Wieczornica szopenowska w gimnazjum w Świeciu

Przed kilku dniami młodzież gimnazjum w Świeciu wraz z p. dyrektorem, gronem profesorów, rodzicami i sympatykami szkoły, licznie zebraniymi w auli gimnazjum, przeżywała dużo głębokich wrażeń duchowych, przysłuchując się poważnym produkcjom muzycznym wykonanym przez uczniów i uproszonych gości ku czci genialnego muzyka polskiego Fryderyka Szopena.

Wieczornicę rozpoczęła orkiestra gimnazjalna odegraniem „Poloneza A-dur”, pod batutą ucznia kl. 8 Pawła Schleifera. Dalszym utworem a zarazem ewenementem artystycznym wieczoru był „Grande Oualce Brillante” op. 18 odegrany przez ucznia kl. 8 J. Ziętaka.

Zkolei uczeń kl. 6 E. Schleifer zadeklamował z uczuciem wiersz A. Bogusławskiego p. t. „Szopen u Radziwiłła”.

Pani Antonina Lipińska znana w mieście ze swych występów muzycznych nie odmówiła

gimnazjum swego udziału, wykonując poprawnie na fortepianie kilka kompozycji Mistrza (Mazurek op. 7, Wale Cis-mol op. 64 i t. d.) Wzorowa interpretacja tych dzieł kompozytorskich pobudziła wychowanków gimnazjum do szlachetnej rywalizacji, czego dowodem było nadprogramowe wystąpienie p. J. Ziętaka, który bardzo ładnie odegrał Scherzo op. 31.

Między pierwszą a drugą częścią programu p. prof. Eckstein wygłosił interesujący wykład o życiu Szopena od lat jego dzieciństwa, poprzez lata młodości do ostatniej chwili Jego życia. Poza tem prof. Eckstein zadeklamował wspaniale „Marsza Pogrzebowego” (K. Ujejskiego) przy akompaniamencie fortepianowym p. Lipskiej, która na zakończenie wieczoru odegrała ponadto preludjum „Marzenie”...

Całość wypadła imponująco i wywarła na słuchaczach niezapomniane wrażenie. (j. s.)

Upozorowany napad rabunkowy pod Nowem

W niedzielę zgłosił na posterunku policji Górski Józef z Komorska, że dnia 29 października o godz. 21 zostali napadnięci na szosie w W. Komorsku Delewski Franciszek i jego pasierb Holc Leon przez nieznanych osobników, którzy rzekomo zrabowali Delewskiemu 5 tys. zł, zaś Holcowi 1000 zł. Poszkodowani nie zgłosili o tem zaraz do policji, lecz zawiadomili Górskiego, który jako opiekun małoletniej Holcówny złożył doniesienie dopiero dnia następnego.

W toku dochodzeń ustalono, że Górski, Delewski i Holc wracali krytycznego dnia z Grudziądza, gdzie Delewski sprzedał swoje gospodarstwo za 6 tys. zł., wręczając z tej sumy 1000 zł Holcowi, z pozostałej zaś kwoty należało się 2500 zł małoletniej Holcównie.

W Wielkim Komorsku Górski wyprzedził Delewskiego i Holca i wówczas to zostali oni napadnięci przez nieznanych osobników, którzy

po obaleniu ich na ziemię, zrabowali posiadaną przez nich gotówkę.

Ponieważ przebieg napadu wydawał być się niewiarogodny, badano z osobna Delewskiego i Holca, który w końcu przyznał się, iż napad ten został przez niego upozorowany. Idąc za Delewskim, obalił go na ziemię i zabrał mu posiadane 5 tys. zł gotówki. Zabrane Delewskiemu pieniądze jak również i swoje tysiąc złotych przechował następnie w blaszanej puszcze na strychu mieszkania w pszenicy.

Przeprowadzona natychmiast rewizja domu w Holców nie ujawniła skradzionej gotówki, gdyż żona Holca przechowała w międzyczasie gotówkę bez wiedzy męża w innym miejscu, które nie chce wskazać.

Holca i żonę jego przytrzymaono i oddawiono do dyspozycji Sądu Grodzkiego w Nowem.

Okradał swego chlebobdawcę i chciał jeszcze pieniędzy

Młodocianu szantażysta w poirzasku

Panu Maksymilianowi Wasercugowi, kupcowi bydgoskiemu (Podwale 15) przeglądającemu któregoś dnia ranną pocztę, wpadł do ręki list pisany dość niewprawną dłonią, zaczynający się w ten sposób: „Jeżeli chcesz z powrotem twą złotą cebulę i jeżeli ci życie jest miłe, złóż w otworze pod oknem klatki schodowej pierwszego piętra do soboty godziny 12 — 65 zł. Inaczej zakatrupię cię bez pardonu sztyltem na co daję ci już teraz złodziejskie słowo honoru...”

Gdy pan W. doczytał do tego miejsca — ręka mu zadrżała. Nie widział cobywada jeszcze dokładnie o co chodzi, ale taka stanowczość przeraziła go na dobre. W tej chwili zaświtała kupcowi zbawienna myśl: — policja. Zaledwie jednak rozpoczął czytać w dalszym ciągu — i ta nadzieja zbladła.

Szantażysta pisał dalej: ... a nie obstaw się jakimi tajemnicami, bo choćbyś i stu takich... (w tem miejscu użyte było porównanie świadczące aż nadto wyraźnie o stosunku piszącego do stróżów bezpieczeństwa, jednak zbyt trywjalne, by je powtórzyć)... postawił, to i tak mi się z pod ręki nie wywiniesz”.

Pan Wasercug, człek odważny w interesach — przeraził się nie na żarty. Idąc jed-

nak za głosem rozsądku, kupiec postanowił o wszystkim zawiadomić policję. Rozpoczęło śledztwo, zaś na wyznaczonym przez szantażystę miejscu wystawiono wywiadowców — którzy na zmianę strzegli „pulapki”. I tak przeszły dwa dni, lecz nikt po pieniądze się nie zjawiał.

Dopiero w trzecim dniu, dzięki przypadkowi, spryciarz dostał się w ręce policji. — Mianowicie jeden z zatrudnionych u p. Wasercuga, posłaniec, przypomniał sobie, że taki sam papier na jakim pisany był list z pogroźkami, widział kiedyś u swego kolegi — 18 letniego Mieczysława Kaszyńskiego (Chopina 26), pracującego od kilku lat w tej samej firmie. Kaszyński wzięty na „spytki” wyspiewał wszystko od a do zet, przyczem okazało się, że ten obiecujący gagatek dwukrotnie okradł już swego szefa. W ostatnim wypadku łupem bezcelnego złodziejzaka padł wartościowy zegarek złoty, znajdujący się na stoliku przy łóżku, za zwrot którego łobuz żądał 65 złotych okupu, pod groźbą „zakatrupienia”.

Obiecującego młodzieniaszka osadzono w areszcie.

DZIAŁDOWO

Z posiedzenia powiatowej Komisji rolnej. — Dnia 21 października br. odbyło się posiedzenie powiatowej Komisji rolnej w rozszerzonym składzie, zwołane przez p. Starostę Montwilla. Na posiedzeniu obecnych było około 150 rolników z powiatu.

Posiedzenie zagał p. starosta jako przewodniczący powołując w skład prezydium pp prof Ludwika Górskiego, Tadeusza Goetzendorfa — Grabowskiego, Aleksandra Kamczkiego, Kieńskiego i Ciesińskiego.

Następnie zabrał głos p. prof. Górski, który w treściwym i b. obszernym referacie omówił ustawy wzgl. rozporządzenia, wprowadzające jakiegokolwiek ulgi dla rolnictwa. Referat p. prof. Górskiego uzupełnił p. starosta w niektórych szczegółach, poczem otwarta została dyskusja, w czasie której zabierali głos pp Różycki, Kamiński Aleks., Kilman, Szulwic, Marchwicki i inni. Wszyscy mówcy podkreślali niezwykle trudną sytuację gospodarza, jaką przeżywają sferę rolnicze, jak również skierowali szereg pytań pod adresem obecnego na sali kierownika

Urzędu Skarbowego w sprawie wymiaru podatku dochodowego. W wyniku dyskusji Komisja uchwaliła cztery konkretne wnioski, prosząc p. starostę o skierowanie ich kompetentnym władzom a mianowicie:

- a) o jaknajpóźniejszą rewizję ustawodawstwa o ubezpieczeniach socjalnych.
- b) o obniżenie cen kartelowych i monopolowych a przedewszystkiem obniżenie taryfy przewozowej;
- c) o rewizję wymiaru podatku dochodowego
- d) o wstrzymanie egzekucji podatku dochodowego do czasu przeprowadzenia rewizji wymiaru tegoż podatku.

W dalszym ciągu posiedzenia poruszono jeszcze szereg aktualnych zagadnień, przyczem p. starosta zwrócił uwagę na konieczność ożywienia organizacji rolniczych, które ostatnio wykazywały bardzo słabą żywotność.

Właśnie teraz, kiedy kryzys ogólny najbardziej może dotknąć rolnictwo, wyłożona praca tych organizacji jest z wszechmiar pożądana i konieczna.

Giełdy

Warszawskie notowania walutowe.

z dnia 3 XI 1932 r.

	Transakcje	Kupcy
WALUTY.		
Dolary St. Zjedn. . . . . —		
DEWIZY.		
Belgja	—	—
Białogród	—	—
Wiedeń	173.00—173.31	—
Bukareszt	—	—
Holandja	358.85—357.95	—
Kopenhaga	—	—
Londyn	29.95—29.22	—
Nowy York	8.913—8.897	—
Nowy York telegr.	8.917—8.897	—
Paryż	35.07—34.98	—
Praga	26.48—26.30	—
Sztokholm	154.50—153.75	—
Szwajcaria	172.20—171.77	—
Włochy	45.70—45.48	—
Berlin (w obrotach nieofic.)	211.70—211.75	—
Wyka	—	—

Notowania ziemiopłodów w Poznaniu

Dostawa bieżąca. parytet Poznań, handel hurtowy

za 100 kg. z dn. 3 XI 1932 r.

żyto	14.65—14.85
Pszenica	22.75—23.75
Jęczmień	—
„ zwyczaj prz.	14.00—14.25
Owies	14.00—14.25
Mąka żytnia 65%	23.00—24.00
„ pszenna 65%	36.00—38.00
„ pszenne	—
„ pszenne	—
Rzepak	—

Notowania ziemiopłodów w Berlinie

Ceny w R.M. Zboże i nasiona olejiste za 1000 kg. inne za 100 kg. z dnia 3 XI. 1932

Pszenica nowa	200—202
Zyto nowe	156—158
Jęczmień browar	170—180
Jęczmień przem. pastewny	162—169
Owies marchijski	134—139
Mąka pszenna	24.00—27.50
Mąka żytnia 70%	20.60—22.75
„ pszenne	9.00—9.40
„ pszenne	8.25—8.60
„ żytnie	22.00—26.00
Groch Victoria	20.00—23.00
Groch drobny jadalny	14.00—16.00
Groch pastewny	—
Peluszka	—
Kuchy lniane	10.10
Wytłoki suche kraj.	—
Wytłoki Soja H.	10.20

Gdańska giełda bydłowa

z dnia 1 listopada br.

(za 50 kg. ż. wagi w guld. gdańsk.)

WOŁY:	
pełnomięsiste wytuczony, najw. wartości rzeźnej młodsze	—
starsze	—
pozostałe pełnomięsiste	—
młodsze	—
starsze	—
mięsiste	—
licho odżywione	—
B U H A J E:	
Młodsze, pełnomięsiste najwyższej wartości rzeźnej	25—27
pozostałe pełnomięs. wzgl wytucz.	22—24
mięsiste	17—19
licho odżywione	16—17
K R O W Y:	
młodsze pełnomięsiste najwyższej wartości rzeźnej	26—28
inne pełnomięs lub wytuczony	21—23
mięsiste	15—18
licho odżywione	8—10
J A Ł O W I C E:	
pełnomięsiste, wytuczony, najwyższej wartości rzeźnej	28—29
pełnomięsiste	23—25
mięsiste	18—20
Ż A R Ł O K I:	
średnio odżywiona młodzież	12—15
C I E Ł Ę T A:	
najprzedniejsze tuczone cielęta	—
najprzedniejsze cielęta wytuczony i dobre ssaki	40—43
średnio tuczone cielęta i ssaki	30—35
licho odżywione cielęta	10—15
O W C E:	
wytuczony jagnięta i młodsze skopy 1 opasy polne. 2 opasy chl.	—
średnio wytuczony jagnięta starsze skopy i dobrze odżyw owce	—
mięsiste	—
Ś W I N I E:	
tluste świnie ponad 150 kg ż. w.	43—44
pełnomięsiste od 120—150 kg ż.w.	40—42
pełnomięsiste od 100—120 kg. ż.w.	38—39
pełnomięsiste od 80—100 kg. ż.w.	35—37
mięsiste od 50 — 80 kg ż. w.	—
mięsiste poniżej 60 kg. ż. w.	—
maciory	31—34

Specjalista chorób dziecięcych
Dr. med. Marian J. Skowroński
 po powrocie mieszka teraz przy Rynku Nowomiejskim 25 I. p., tel. Nr. 705-Toruń 7798

KONKURS

Wydział Powiatowy w Tczewie rozpisuje niniejszym konkurs na dwie posady obwodowych położnych w obwodach:

- 1) Janowo,
- 2) Wielkie Walichnowy.

Posady są do objęcia z dniem 1 stycznia 1933 r. Kandydatki winne posiadać kwalifikacje przepisane rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. III. 1928 r. o położnych (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 316) oraz rozp. Min. Spr. Wewn. z dnia 25. 9. 1928 r. o wykonaniu wyżej cytowanego rozporządzenia (Dz. U. R. P. Nr. 2 rok 1929 poz. 20) winne posiadać pomiędzy innym przedewszystkiem:

- 1) obywatelstwo polskie, oraz
- 2) dyplom z ukończenia jednej z szkół położnych znajdujących się na obszarze Państwa Polskiego.

Zgłoszenia należy kierować do Wydziału Powiatowego w Tczewie w terminie do dnia 10. 12. br., do których dołączyć należy wyżej wspomniane dokumenty wzgl. uwierzytelnione odpisy, oraz własnoręcznie napisany życiorys.

Warunki ustanowienia przeglądać można dziennie w godzinach urzędowych w biurze Wydziału Powiatowego w Tczewie, pokój nr. 3.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:
 Starosta Powiatowy
 (—) J. Stachowski.

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE. Co do majątku Firmy Hoffmann i Ska Hurtownia Kolonjalna w Grudziądzu, ul. Lipowa wdraża się z dniem dzisiejszym t. j. z dniem 31 października 1932 r. o godz. 12 przed poł. postępowanie upadłościowe, ponieważ nastąpiła jej niewypłacalność. Zarządcą masy upadłościowej mianuje się sekretarza sądowego Wilhelma Dreyera Koszarowa 8. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dn. 25. 11. 1932 r. Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzytelności, a także celem powzięcia uchwały co do kwestji, wymienionych w § 132 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień 30. listopada 1932 r. o godz. 10 przed poł. — zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień 28. 12. 1932 r. o godz. 10 przed poł. Wszystkim, którzy posiadają jakiegokolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakażuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nawet poleca się im aby najpóźniej do dnia 25. 11. 1932 r. donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy.

Sąd Grodzki w Grudziądzu.

BYDGOSZCZ

PRZETARG PRZYMUSOWY.
 Dnia 5 bm. sprzedam najczęściej dającemu za gotówkę przy ul. Choleńiewskiego 24 o godz. 10: maszynę do szycia „Piaff”; przy ul. Choleńiewskiego 5 o godzinie 10,20: bufet dębowy jadalny; przy ul. Wiatrakowej 19 o godz. 10,40: skrzypce z smyczkiem i futerałem; przy ul. Ugory 6 o godz. 11,10: maszynę do szycia „Lenky”; przy ul. Poznańskiej 34 o godz. 11,40: regał ca 4 mtr., bufet składowy z pulpitem; przy ul. Niedźwiedzia 2 o godz. 12-tej: szafę składową oszkloną, kontuar sklepowy; przy ul. Farnej 6 (w biurze molm) o godz. 13,30: 10 płaszczy damskich i 5 płaszczy męskich.
 Zlec. Nr. 2220/VIII 7902
 (—) Walkiewicz, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY
 Dnia 4. 11. 1932 r. o godz. 3 i pół po poł. sprzedam w Nowej Wielkiej najczęściej dającemu za natychmiastową zapłatą: radio 4-lamp, z głośnikami i 35 m² desek podłogowych. Zbiórka reflektantów przed posterunkiem Pol. Państw.
 Zlec. Nr. 2082/VIII 7899
 Klóskowski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
 Dnia 5 listopada br. o godz. 16-tej sprzedam na składnicy firmy Rawa ul. Śniadeckich 30 za natychmiastową zapłatą: 30 ram do rowerów.
 Zlec. Nr. 2263/VIII 7900
 (—) Kucharz, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
 Dnia 4 listopada 1932 r. o godz. 10,00 w Minikowie około 500 centr. kartofli i 2 powozy kryte; o godzinie 15,30 w Borzenkowie u p. Kózki: świnie i wóz roboczy.
 Zlec. Nr. 2187/VIII 7901
 Woźniak, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
 W dniu 4. 11. 1932 r. sprzedam najczęściej dającemu za gotówkę o godz. 11 przy Gdańskiej 31 (n. nr.): biuro; o godz. 11,30 przy Gdańskiej 34 (n. nr.): samochód osobowy „Chevrolet”.
 Zlec. Nr. 2380/VIII 7891
 Stężycki, komornik sądowy w Bydgoszczy.

W SOBOTĘ dnia **OTWARCIE**
 5 listopada 1932 r.
CUKIERNI I KAWIARNI
EUROPEJSKIEJ
 Tel. 104 TORUN, ul. Szeroka 29.
 LOKAL według najnowszych wymagań mody i elegancji z zachowaniem wszelkich wymogów higieny.
 TOWAR ciastka — torty — cukierki — czekoladki — trunki — napoje chłodzące, pierwszorządnej jakości — Sprzedaż na miejscu i dostawa do domów.
 BILARDY francuskie i piramidkowe w dużej i jasnej sali na I. piętrze.
 USŁUGA skrzętna i fachowa. 7889
 Ceny umiarkowane. Ceny umiarkowane.

WSZYSCY
 grają w **Kolekturze Szczęścia**
W. Kaftal i Ska
 Centrala: Katowice, ul. św. Jana 16.
Oddział Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 4.
 vis a vis kościoła Klarusk.
Wielka premia zł. 200.000 oraz szereg większych wygranych po 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000 etc. padły w ubiegłej 25 Loterii w kolekturze Kaftala.
Losy I-tej klasy są już do nabycia.
Główna wygrana 1.000.000 złotych.
 Uwaga! Udziela się P. T. Graczom wyczerpujących informacji o zmianach planu gry do 26 Loterii.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
 W dniu 5. 11. br. sprzedam najczęściej dającemu za gotówkę o godz. 11 przy ul. Gdańskiej 76 we fcie Herzke: 1 kredens, bibliotekę, 1 regulator i regał oszklony; o godz. 11,30 przy ul. 20 Stycznia 3: 1 skrzydło ozarne, o godz. 12,30 przy ul. Senatorskiej 26: 1 bufet dębowy.
 Zlec. Nr. 2381/VIII 7898

Przekazy pieniężne i przesyłki do Z. S. S. R.
 Przedstawicielstwo handlowe ZSSR podaje do wiadomości, iż ceny towarów „Torgsinu” zostały znacznie niższe. Magazyny „Torgsinu” rozporządzają dużym asortymentem towarów. Przekazy pieniężne na „Torgsin” przyjmują następujące banki: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Udziałowy i Powszechny, Bank Kredytowy, które gwarantują szybkie załatwienie przekazów. Walutę można również przesyłać w listach wartościowych, odnośnych oddziałów „Torgsinu” przy „Gosbanku”. Przesyłkami żywnościowymi zajmują się wyłącznie firmy: „B-cia Pakulscy”, Bracka 22, „B-cia Hirschfeld”, Bielańska 5, zaś przesyłkami odzieżowymi „B-cia Jabłkowsky”, Bracka 25. Informacji o przekazach pieniężnych oraz przesyłkach żywnościowych i towarowych, jak również piśmiennych informacjach (cennik i t. p.) po otrzymaniu znaczka pocztowego udziela Przedstawicielstwo Handlowe ZSSR, Warszawa, ul. Koszykowa 4 tel. 906-66. 7563

LICYTACJA.
 W dniu 24 listopada 1932 r. o godz. 10 rano w magazynie kolejowo-celnym na dworcu Toruń-Przedmieście sprzedawane będą za gotówkę najczęściej dającemu przedmioty następujące: 2,9 kg. wyroby z drzewa, 15,5 kg. wyłącznik elektryczny, 74,4 kg. szelak, 245 kg. części maszyn, 104 kg. maty z trzciny (używane); 5,1 kg. środek do sklepania, 64 kg. obuwie gumowe, 1 rower męski (używany), 11 paczek z darami amerykańskimi oraz różne przedmioty z konfiskat, jak: dywan, pierzyń, poduszki, firany, tkaniny, wieczne pióra, mydło, 78 paczek proszku do prania i inne drobne przedmioty. Towary zakażane do przywozu sprzedaje się pod warunkiem wywiezienia tychże z powrotem za granicę lub przedłożenia pozwolenia na przywóz. Nie sprzedane w pierwszym terminie towary, poraz drugi sprzedawane będą dnia 7 grudnia 1932 r. Informacji bliższych udziela:
 7895
 Urząd Celny — Toruń-Przedmieście.

Z prawami szkół państwowych 7045
8-klasowe gimnazjum żeńskie
G. Winogrodzkiego w Wejherowie
 .rzymuje zapisy do wszystkich klas, poczynając od klasy 2-giej.
 Przy gimnazjum wstępne klasy koedukacyjne, przygotowujące do gimnazjum nowego typu.
Jabłka
 najmniej 1/2 ctr. sprzedaje Toruń, ul. Krasieńskiego 30 parter. 7870

LICYTACJA
niewykupionych zastawów
 od nr. 38 do nr. 6603 odbędzie się dn. 7 listopada oraz dnia 8 listopada r. b. w lokalu 7753
ODDZIAŁU ZASTAWNICZEGO
 Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Bydgoszczy, (Lombard) przy ul. Grodzkiej nr. 23-25 o godz. 2-giej po południu (14-tej). Prolongaty przyjmować będzie się do soboty 5 listopada r. b.
 Komunalna Kasa Oszczędności m. Bydgoszczy, Oddz. Zastawniczy

Adwokat i notariusz
 poszukuje chłopca do posyłek oraz do biura, który włada językiem polskim i niemieckim. — Zgłoszenia do biura — adwokata Langowskiego, Gdańsk, Hundegasse 83/84.

Pod Gdynią przy stacji Rumja-Zagórze
parcele budowl.
 Plan parcelacyjny zatwierdzony przez Komisarjat Rządu, zezwolenie na zabudowę **natychmiast!** 600 m² więcej już od 90 gr. za metr kwadr. 50 parcel pod lasem i rzeką dla will i domków letnich z zł. za metr kwadratowy.
parcele łakowe
700 — 1000 zł za morgę pruska na dogodnych warunkach **na sprzedaż.**
R. KUSCHE, RUMJA
 4791 **pow. Morski**
Masywny budynek fabryczny, 1.000 m² pomieszczeń roboczych, turbina wodna 30 HP., dom pański, 8 pokoi, park na sprzedaż, lub do wydzierżaw.

Mieszkanie
 czteropokojowe całkowicie urządzone sprzedam. Obieć rzecz można tylko w godzinach od 7-tej do 9-tej.
 L. Lewandowski
 Toruń, Rybaki 55. parter. 7892

Mundur
 płaszcze, czasy i bryczesy wykonuje pod gwarancją solidnie i tanio
Al. Iwański
 specjalista umundurowań.
 Toruń, Różanna 1. I. [7082]

Dom
 dochodowy z mleczarnią na sprzedaż. Oferty do Adm. pod nr. 7893.

4-pokojowe mieszkanie
 z centralnym ogrzewaniem do wynajęcia. — Toruń Mickiewicza 112. — Firma „TECZA”

La grzyby
 suszone w najlepszym gatunku dopóki zapas starczy 1/2 kg. 7.— zł. tylko
ARACZEWSKI
 TORUN, Chelmińska 2. 7894

Zgubiona
 legitymację tymczasową na nazwisko Jacek Walter wydaną w Kom. Generalnym w Gdańsku unieważniam.

Pokój
 umeblowany zaciszny, ciepły z używaniem łazienki, telefonu wynajmę. Adres — w „Dniu Pomorskim” Toruń Szeroka 11. 7246

Teatr Polski
 w Toruniu
Repertuar

Najsmaczniejsze
 najtańsze 7644
Sniadania 70 gr. i obiady 1.— zł.
u Kantorowicza
 Toruń, Szeroka 18.

W piątek dnia 4 bm. o godz. 17-tej
 Przedstawienie dla młodzieży szkół powszechnych
„Pochód duchów”
 Sztuka w 4 aktach 10 obrazach E. Raupacha
 ceny najniższe od 0,30 do 1,30 zł.

ZAKŁAD KAPIELOWY
 w TORUNIU, przy ul. Łaziennej 14., czynny w piątki i soboty każdego tygodnia
po niższych cenach.
 7897
 Ładne, 3 pokojowe **mieszkanie**
 z weranda, gaz, elektryka i wszelkie wygody niezależne od urzędu mieszko. od r. XII. br. korzystnie do wynajęcia. Gdańsk, Brosen, willa Anita

W piątek dnia 4 bm. o godz. 20-tej
 Nieodwołalnie ostatni raz
„DZIKA PSZCZOLA”
 Komedja w 3 aktach
 L. H. Morstina
 Leg. zniżk. 33%.

Dykty Niejone
 od 3—20 m/m. Farnera, klepki i sprychy dębowe można najtaniej kupić. Gdańsk, Altstadtischer Graben 95, tel. 26619 w podwórzu.

W sobotę dnia 5 bm. o godz. 20-tej
 po cenach niższych ostatni raz
„Pochód duchów”
 Sztuka w 4 aktach 10 obrazach E. Raupacha

Zgubiona
 książeczkę wojskową unieważniam. Alojzy Mendrygała, Łasin.
Starsza służąca
 poszukuje posady w domu polskim. Złosz. do ekspedycji „Gazety Gdańskiej” pod nr. 1000.

W niedzielę dnia 6 bm. o godz. 16-tej
 po cenach niższych ostatni raz
„Pochód duchów”
 Sztuka w 4 aktach 10 obrazach E. Raupacha
 W niedzielę dn. 6 bm. o godz. 20-tej
„Złocista z Varsze”
 Farsa w 3 aktach
 A. Mollera,
 Leg. zniżk. 33%

Selegramy

Z ostatniej chwili

Francuski plan bezpieczeństwa w Genewie

Genewa, 4. 11. (PAT). Przybył tu Paul Boncour i zwrócił się do Hendersona z prośbą o upoważnienie go do złożenia w biurze konferencji rozbrojeniowej sprawozdania z francuskiego planu rozbrojenia i bezpieczeństwa. Henderson zamierza zwrócić się z propozycją odbycia w piątek rano nadzwyczajnego posiedzenia celem wysłuchania Boncoura. W najbliższych dniach premier Herriot złoży konferencji rozbrojeniowej memorandum w sprawie francuskiego projektu rozbrojenia.

Genewa, 4. 11. (PAT). Przejdym konferencji rozbrojeniowej wznowiło wczoraj po południu swe prace pod przewodnictwem Hendersona.

Pierwsze posiedzenie nie wzbudziło zainteresowania, natomiast z dużym zaciekawieniem oczekiwane jest dzisiejsze posiedzenie rano, na którym Paul Boncour przedstawi szczegółowo wytyczne francuskiego planu rozbrojeniowego.

Na wstępie wczorajszego posiedzenia przewodniczący omówił odpowiedzi państw w sprawie przedłużenia rozejmu zbrojeń. Jak wiadomo, 47 państw wyraziło zgodę na propo-

zycję przedłużenia rozejmu na 4 miesiące począwszy od dnia 1 listopada r. Niemcy wogóle żadnej odpowiedzi nie udzieliły. Przewodniczący wyraził opinię, że można uznać rozejm za przedłużony. Delegat Francji oświadczył na to, że nie sprzeciwia się propozycji przewodniczącego, ale musi przypomnieć w związku z tym faktem, że jeden z sąsiadów Francji, tj. Niemcy nie dały odpowiedzi i że Francja uzależnia swoje przyjęcie ro-

zejmu od przestrzegania go przez wszystkich swoich sąsiadów. Z tej rezerwy delegata Francji wynika, że na wypadek powiększenia zbrojeń niemieckich, Francja niezależnie od innych konsekwencji, któreby mogła wyciągnąć zastrzega sobie prawo powiększenia sobie swoich zbrojeń mimo zobowiązań rozejmu. Następnie przedyktowano nad raportem delegata belgijskiego o kontroli przyszłych zobowiązań rozbrojeniowych.

Labour Party znowu na widowni Ostatnie zwycięstwo wyborcze

W kołach angielskich konserwatystów zapanowało poważne zaniepokojenie z powodu powodzenia Labour Party w odbytych w dniu 2 bm. częściowych wyborach municypalnych. W rokueszłym parliamencie konserwatywna w okresie politycznego uniesienia na korzyść rządu narodowego, oprócz swego posiadania zdobyła nanowo w Anglii i Wał. 149 mandatów, a straciła tylko 5, wygrywając tym sposobem 144 mandaty. Tym roku odcynnym konserwatyści zdobyli 29 mandatów, a stracili 39, tracąc 10 mandatów. Labour Party stała w roku zeszłym 203 mandaty, a zdobyła tylko 5, tracąc na korzyść konserwatystów libera-

łów i niezależnych ogółem 198 mandatów. Obecnie Labour Party utraciła 47 mandatów a zdobyła na konserwatywach i liberałach 62 mandaty, wygrywając ogółem 15 mandatów. Wszystkie zdobycze Labour Party spowodowane zostały tem, że konserwatyści i liberałowie wystawili odrębne kandydatury.

Fakt ten wskazuje na to, że przyszłość rządu narodowego na wypadek nowych wyborów, zależy od liberałów. O ile więc obecny antagonizm liberałów wobec rządu narodowego umocni się, to szanse dojścia ponownie Labour Party do władzy wzrosną się znacznie.

Szpieg sowiecki w Gdyni

8 lat więzienia za szpiegostwo na rzecz Rosji sowieckiej

Wczoraj w Sądzie Okręgowym w Gdyni zapadł wyrok w sensacyjnej sprawie o szpiegostwo na rzecz Rosji sowieckiej. Główny oskarżony Emil vel Efraim Pachol, agent wywiadu sowieckiego, działający na terenie Gdańska skazany został na 8 lat więzienia, współpracownik jego marynarz polski Franciszek Stachyra — na 3 lata aresztu, trzeci oskarżony zaś, Marjan Szurmiński, uwolniony od winy i kary.

Sąd stwierdził, że Pachol będąc w Gdańsku na usługach wywiadu sowieckiego, zbierał materiały, dotyczące stanu liczebnego, uzbrojenia itd. polskiej marynarki wojennej oraz plany portu gdynińskiego w celu dostarczenia uzyskanych materiałów władzom sowieckim, w czym pomocny mu był drugi oskarżony, Stachyra.

Szurmińskiemu współuczestnictwa w aferze szpiegowskiej nie udowodniono.

Zmiana na stanowisku ministra spraw zagranicznych Rzplitej w oświetleniu prasy zagranicznej

Berlin, 4. 11. (PAT). Wiadomość o dymisji ministra Zaleskiego wywołała tu niezwykle zainteresowanie zarówno w kołach politycznych, jak i w prasie. Zaznaczają się przytem pewne wstrząsliwe komentarze na temat motywów i tła politycznego ustąpienia polskiego ministra spraw zagr.

„Vossische Ztg.“ nazywa Zaleskiego dyplomata Marszałka Piłsudskiego, podkreśla wielkie zasługi jakie były minister spraw zagranicznych Polski położył na terenie międzynarodowym w okresie swego urzędowania.

„Berliner Tageblatt“ pisze, że zmiana na stanowisku ministra spraw zagr. posiadać musi znaczenie dla polskiej polityki zagranicznej, ponieważ Zaleski bądź co bądź stworzył długoletnią tradycję w tej dziedzinie. Polską politykę zagraniczną trzeba będzie w najbliższym czasie jaknajskrupulatniej obserwować, zanim można będzie wydać ostateczną ocenę o zmianie personalnej na stanowisku jej kierownika.

Hugenbergowski „Lokal Anzeiger“ atakuje ministra Zaleskiego, nazywając go „szczególnie niemylnym i niesympatycznym politykiem“.

Nacjonalistyczna „Telegraphen Union“ omawiając nominację ministra Becka, pisze: Minister Beck jest w kraju i zagranicą znany

jako długoletni i najściślejszy współpracownik Marszałka Piłsudskiego. O swojej linii politycznej Beck nigdy publicznie nie składał oświadczeń. W niektórych swoich enuncjacjach trzymał się on zawsze znanych zasad polskiej polityki zagranicznej, która jest naogół ściśle związana z traktatem wersalskim. Nie mniej jednak nominację Becka uważać można za próbę, zmierzającą do widocznego podkreślenia wobec Paryża samodzielności polityki zagranicznej.

Wiedeń, 4. 11. (PAT). Prasa wiedeńska zamieszcza depeze o ustąpieniu ministra Zaleskiego i mianowaniu jego następcą pułk. Becka.

„Reichspost“ wyraża przekonanie, że polityka zagraniczna Polski nie dozna zmiany przy nowym ministrze, który pracował u boku ministra Zaleskiego i uchodzi za męża zaufania Marszałka Piłsudskiego.

W przeciwieństwie do tego organ wielkoniemiecki „Wiener Neueste Nachrichten“ sądzi, że nominacja pułk. Becka oznacza próbę jawnego zadokumentowania wobec Paryża samodzielności polityki zagranicznej Polski w pewnych sprawach. Dziennik zaznacza, że należy się liczyć ze zmianą polskiej polityki w najbliższym czasie. W każdym razie jest

Delegacja polska przybyła do Wiednia

Wiedeń, 4. 11. (PAT). Wczoraj przybyła do Wiednia delegacja polska celem przedłożenia rokowań handlowych z Austrią.

Pierwsza konferencja przygotowawcza odbyła się dziś po południu w urzędzie kanclerskim.

Nominacja Naczelnej Rady Adwokackiej

(o) Warszawa, 4. 11. (tel. wł.) P. Prezydent Rzplitej mianował członków Naczelnej Rady Adwokackiej, składającej się z 20 adwokatów. Z Poznania wchodzi do Rady Czesław Chmielewski, Stefan Piechocki, z Torunia Stan. Esden-Tempski, z Warszawy Antoni Bogucki, Czesław Brzeziński, Ludwik Domański, Ettinger, Nowodworski, Paschalski.

Nacz. Raczynski — stałym delegatem Polski przy Lidze Nar.

(o) Warszawa, 4. 11. (tel. wł.) Dowiadujemy się, że niebawem nastąpi nominacja naczelnika wydziału ustrojów międzynarodowych w M. S. Z. Raczynskiego na stałego delegata przy Lidze Narodów.

„Polonia Restituta“ na piersiach Pawła Valery

Paryż, 4. 11. (PAT). Minister Mühlstein chargé d'affaires w Paryżu wręczył odznakę komandorji z gwiazdą orderu „Polonia Restituta“ znanemu poecie francuskiemu Pawłowi Valery

ORP „Iskra“ w Plymouth

Londyn, 4. 11. (PAT). Polski okręt szkolny marynarki wojennej „Iskra“ znajduje się obecnie w angielskim porcie wojennym Plymouth. „Iskra“ odplynęła przed 5 miesiącami z Gdyni i odbyła marszrutę Oberbourg — Lizbona — Casablanca i Azory. Dnia 17 października „Iskra“ zawinęła do Plymouth z powodu defektu motoru, który wymaga skomplikowanej naprawy, opuści port w początku przyszłego tygodnia, udając się do Gdyni.

Po wyborach — sanacja nerwów niemieckich

Berlin, 4. 11. (PAT). W okresie 2-tygodniowym po wyborach zabroniono wszelkich zebrań politycznych nawet w lokalach zamkniętych. Zarządzenie to wyszło na podstawie dekretu prezydenta Rzeszy. Obejmuje ono okres od dn. 6 listopada do dn. 19 listopada. Ten nowy rozejm polityczny uzasadniony jest względami na konieczność uspokojenia się umysłów wzburzonych agitacją przedwyborczą oraz koniecznością dania odpoczynku przemęczonej policji.

Aparat Morzika sfrzaskany

Berlin, 4. 11. (PAT). Awionetka, na której znany pilot niemiecki Morzik zdobył pierwszą nagrodę w poprzednim locie okrężnym w r. 1930 uległa wczoraj katastrofie. Podczas burzy śnieżnej, samolot, przelatując nad Monachjum, uderzył w komin fabryczny i zniszczył soder prawe skrzydło. Maszyna, spadając, doznała poważnych uszkodzeń. Pilot Kunner i towarzyszący mu pasażer odnieśli bardzo ciężkie obrażenia i wstrząs mózgu. Samolot zaopatrzone był w odznaki hitlerowskie i po wrócił z lotu propagandowego do Friedrichshafen.

Księżna Helena opuściła Bukareszt

Bukareszt, 4. 11. (PAT). Agencja Rador komunikuje, że księżna Helena opuściła wczoraj Bukareszt, udając się zagranicę. Przed wyjazdem księżna Helena przyjęła wizytę swojego syna Michała. Dzięki przyjaznemu porozumieniu podczas ostatniego pobytu księżnej Heleny w Bukareszcie usunięte zostały wszystkie przeszkody nieporozumienia oraz wszelkie ich możliwości na przyszłość.

Lilipucia miara promieni słonecznych

W obserwatorium Mount Wilson znajduje się najmniejszy na świecie przyrząd do wymiaru. Lilipuci ten przyrząd służy do mierzenia stopnia ciepłoty i przekroju promieni słonecznych. Cały aparat waży niespełna 1/10 miligrama, czyli tysiączną część kropli wody. Przy jego pomocy ustalono, że z gwiazdy trzynastej wielkości promieniuje na cały teren St. Zjedn. nie więcej ciepła, niż ze słońca na kwadratowy centymetr kuli ziemskiej.

Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-lamowej . . . 0,25 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . 1,50 zł
na drugiej i trzeciej stronie 1 zł — w tekście . . . 0,60 zł
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia reklamowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki.
W Gdańsku za wiersz milim. na stronie 7-lamowej . . . 15 fen.
Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe . . . 10 fen.
Przy sądownym śledzeniu należności rabat upada. Dla wszelkich spraw spornych właściwe są Sady w Toruniu. Za terminowy druk przepisane miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Wacław Górnicki w Toruniu, Słowackiego 19/21
Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz: Józef Dobroszański Mostowa 6
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska Wilhelm Grimsmann
Gdańsk, Kassubischer Markt 21, l. p.
Redaktor odpowiad. na Gdynię Wiktor Mielnikow Gdynia, Świętojańska
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław, Władysław Kawałkowski
Inowrocław, Rynek 25.
Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz, Józef Stanaob, Rynek 10/11.
Za ogłoszenia odpowiada administracja
Wydawnictwo: „Dzień Pomorski“, „Dzień Bydgoski“, „Gazeta Morska“
„Dzień Grudziądzki“, „Dzień Kassubski“,
„Dzień Kujawski“
Nakładem i z cionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A.
w Toruniu

Abonament miesięczny wynosi

w ekspedycji miejscowych agencjiach . . . 3 — zł
z odnośnikiem do domu w Toruniu . . . 3,40 zł
przez pocztę z odnośnikiem . . . 3,36 zł
pośt opiską . . . 4,50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . . 2,50 gd przez chłopca . . . 2,30 zł
z odbieraniem w administracji wprost gd z zagranicą 4 gd . . . 7 — zł
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma
PRENUMERATA „DNIA KUJAWSKIEGO“ miesięcznie w admini stracji 2,70 zł — na pocztach już z odnośnikiem kwartalnie 9,27 zł miesięcznie 3,09 zł